

MATERIAŁY POKONFERENCYJNE

**Konferencja Naukowa
POMIAR ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
Warszawa 19 września 2019 r.**

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie Budynek Główny, Al. Niepodległości 162, sala 152G

Organizatorzy

Polskie Stowarzyszenie Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych
Katedra Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego SGH warszawie

SPIS TREŚCI

1. Joanna Wójcik & Monika Gorzelak (GUS), <i>Działania GUS w zakresie pomiaru zrównoważonego rozwoju</i>	1
2. Paweł Bartoszczuk (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie), <i>Pomiar ekoinnowacji w przedsiębiorstwach w Polsce</i>	27
3. Małgorzata Burchard-Dziubińska (Uniwersytet Łódzki), <i>Wskaźniki zrównoważonego rozwoju w Mongolii</i>	40
4. Ewa Jastrzębska (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie), <i>Spółeczna odpowiedzialność uczelni w Polsce</i>	55
5. Monika Paradowska (Uniwersytet Wrocławski), <i>Wyzwania dotyczące transportu w misji uniwersytetu zrównoważonego</i>	63
6. Małgorzata Rutkowska & Adam Sulich (Politechnika Wrocławska), <i>Od pluralistycznej zieleni do ewolucyjnego turkusy</i>	72
7. Jerzy Śleszyński (Uniwersytet Warszawski), <i>Specyfika pomiaru rozwoju na poziomie lokalnym</i>	78
8. Agnieszka Sobol (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach), <i>Uniwersyteckie budżety partycypacyjne jako narzędzie zrównoważonego rozwoju</i>	91
9. Tomasz Żylicz (Uniwersytet Warszawski), <i>Pomiar trwałego rozwoju</i>	100

Copyright © Autorzy poszczególnych prezentacji

Edycja i skład: DP

Materiały pokonferencyjne, Konferencja Naukowa pt. *Pomiar zrównoważonego rozwoju*, 19 października 2019 r. Warszawa,
Pobrano ze strony <http://psesizn.pl/aktywnosc-czlonkow>

Strony: 118

WARSZAWA, 2019

Działania GUS w zakresie pomiaru zrównoważonego rozwoju

Platforma SDG jako narzędzie do monitorowania celów Agendy 2030

Departament Opracowań Statystycznych
Główny Urząd Statystyczny

Etapy pomiaru zrównoważonego rozwoju

1. Przed Agendą 2030

- geneza zestawu
- koncepcja doboru
- kryteria doboru
- metoda grupowania

2. Po przyjęciu Agendy 2030

- nowe ramy odniesienia
- nowy system monitorowania

Koncepcja doboru wskaźników ZR przed Agendą 2030 – krajowe dokumenty strategiczne

Rys. 1. Krajowe dokumenty strategiczne stanowiące podstawę doboru celów zrównoważonego rozwoju kraju

Źródło: Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Koncepcja doboru wskaźników ZR przed Agendą 2030 – 10 Tematów

Rozwój społeczno-gospodarczy

Zrównoważona konsumpcja i produkcja

Włączenie społeczne

Zmiany demograficzne

Zdrowie publiczne

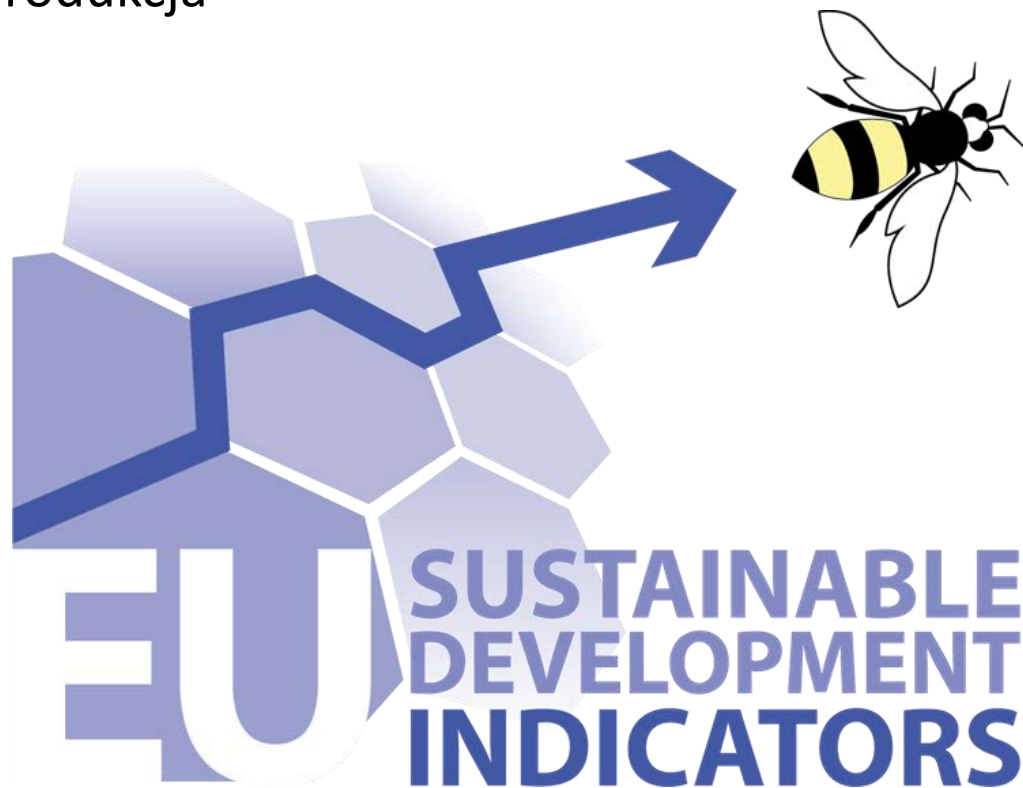
Zmiany klimatu i energia

Zrównoważony transport

Zasoby naturalne

Globalne partnerstwo

Dobre zarządzanie

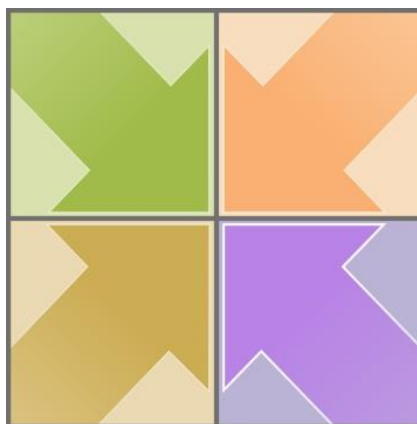
Metoda grupowania wskaźników ZR

ŁAD ŚRODOWISKOWY

ŁAD INSTYTUCJONALNO-POLITYCZNY

ŁAD ZINTEGROWANY

ŁAD SPOŁECZNY

ŁAD GOSPODARCZY

Pomiar ZR przed Agendą 2030

- Zestaw **76** WZR w układzie 4 ładów wg 24 dziedzin (rezultat Projektu) – **2011**
- Zestaw **101** WZR (prace aktualizacyjno-rozwojowe) – **2015**
 - metoda grupowania wg ładów i dziedzin
 - rewizja metryk
 - aktualizacja celów i priorytetów
 - 40 nowych WZR

Pomiar zrównoważonego rozwoju po przyjęciu Agendy 2030 i SOR ⁷

- **Nowe ramy odniesienia**
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
- **Nowa metoda grupowania**
17 SDGs (169 zadań)

Założenia monitorowania

Art. 48 Agendy

- *Dobre jakościowo, dostępne, aktualne, wiarygodne i zdezagregowane dane będą potrzebne do pomiaru postępu (...) **Takie dane są kluczem do podejmowania decyzji...***

Art. 75 Agendy

- *Cele i zadania będą monitorowane przy wykorzystaniu **globalnego zestawu wskaźników**. Będzie on **uzupełniany przez wskaźniki regionalne i krajowe (...)** Globalne ramy wskaźników mają być proste, ale solidne, mają obejmować wszystkie cele i zadania...*

Art. 83 Agendy

Ocena postępów na różnych szczeblach (świat, regiony, kraje) i w różnych obszarach (cele tematyczne) „w oparciu o **dane produkowane w ramach krajowych systemów statystycznych**”.

Monitorowanie celów Agendy 2030

POZIOM	Globalny (ONZ)	Regionalny (UE)	Krajowy (PL)
CELE	Agenda 2030	Polityki UE	Priorytety Polski
MONITOROWANIE	Wskaźniki globalne	Wskaźniki regionalne	Wskaźniki krajowe
Różne wskaźniki, wspólne źródło danych – krajowe urzędy statystyczne			

Poziom globalny

- Zestaw **244 wskaźników**, przyjęty przez Komisję Statystyczną Narodów Zjednoczonych
- Lista otwarta, systematycznie doskonalona (potrzeba wypracowania porównywalnej międzynarodowo metodologii dla części miar)
- Nie wszystkie wskaźniki zasadne dla każdego kraju
- Zadanie **GUS** –
 - **zapewnienie danych dla Polski**
 - krajowy **punkt kontaktowy** w zakresie SDGs

Poziom regionalny

- Komunikat Komisji *Next steps for a sustainable European future*
- Ukierunkowanie Agendy 2030 na priorytety oraz inicjatywy UE
- Pomiar postępów w oparciu o **zestaw ok. 100 wskaźników dla UE**
- Eurostat koordynatorem procesu monitorowania
- Zadanie **GUS** - **zapewnienie danych dla Polski**

Poziom krajowy

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR)
 - powiązanie celów SOR z celami Agendy 2030
 - wskazanie **priorytetów krajowych** w ramach SDGs
 - **koordynacja** procesu **wdrażania SDGs** w Polsce
- MPiT
- **Zadania GUS:**
 - dobór wskaźników oraz zapewnienie danych dla oceny postępów
 - **koordynacja procesu monitorowania SDGs** w Polsce

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU

Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym i terytorialnym.

 <p>1 Trwały wzrost gospodarczy oparty na dotychczasowych i nowych przewagach</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Reindustrializacja - Rozwój innowacyjnych firm - Małe i średnie przedsiębiorstwa - Kapitał dla rozwoju - Ekspansja zagraniczna
 <p>2 Rozwój społecznie i terytorialnie równoważony</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Spójność społeczna - Rozwój równoważony terytorialnie (w tym obszary wiejskie)
 <p>3 Skuteczne państwo oraz instytucje gospodarcze służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Prawo w służbie obywatela i gospodarki - System zarządzania procesami rozwojowymi, w tym instytucje publiczne oraz prorozwojowe instytucje gospodarcze - E-państwo - Finanse publiczne - Efektywność wykorzystania środków UE

Realizacji celów towarzyszyć będą działania z zakresu: kapitału społecznego i ludzkiego, transportu, energii, środowiska, bezpieczeństwa narodowego.

MR.GOV.PL STRATEGIARozwoju@MR.GOV.PL

sdg.gov.pl – Platforma SDG

Główny
Urząd Statystyczny

Badania gospodarstw domowych i rolnicze · Sprawozdawczość podmiotów · Dla mediów

Podstawowe dane

Opracowania sygnałne

Publikacje

Bank Danych Lokalnych

Bank Danych Makro-ekonomicznych

SDG

Dziedzinowe Bazy Wiedzy

STRATEG

Portal Geostatystyczny

Portal API

TERYT

REGON

▼ Bazy danych

- ▶ Atlas Regionów
- ▶ Bank Danych Lokalnych
- ▶ Bank Danych Makroekonomicznych
- ▶ Bank Danych Polska
- ▶ Baza organizacji oraz instytucji polskich i polonijnych za granicą
- ▶ Demografia
- ▶ Handel zagraniczny
- ▶ Platforma Analityczna SWAiD - Dziedzinowe Bazy Wiedzy
- ▶ SDDS
- ▶ **SDG - Cele Zrównoważonego Rozwoju**
- ▶ STRATEG

Aktualności

- Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju w pierwszym kwartale 2019 r.
- Biuletyn Statystyczny Nr 3/2019
- Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2018
- Konferencja naukowa „Metodologia Badań Statystycznych” 3-5 lipca 2019 r., Warszawa
- GUS zwyciężcą Big Data Hackathon

Dni Otwarte.eu

DNI OTWARTE
Funduszy Europejskich

Zapraszamy

10 maja 2019 r.

godz. 10⁰⁰-12⁰⁰

Centralna Biblioteka Statystyczna

@GUS_STAT
 @GłównyUrządStatystyczny
 @GłównyUrządStatystyczny

CPI

PKB

Stopa bezrobocia

Kalendarium

sdg.gov.pl – 2 zestawy wskaźników SDG

Oficjalne statystyki SDG – wskaźniki dla celów globalnych

Wybierz cel, aby przejść do wskaźników

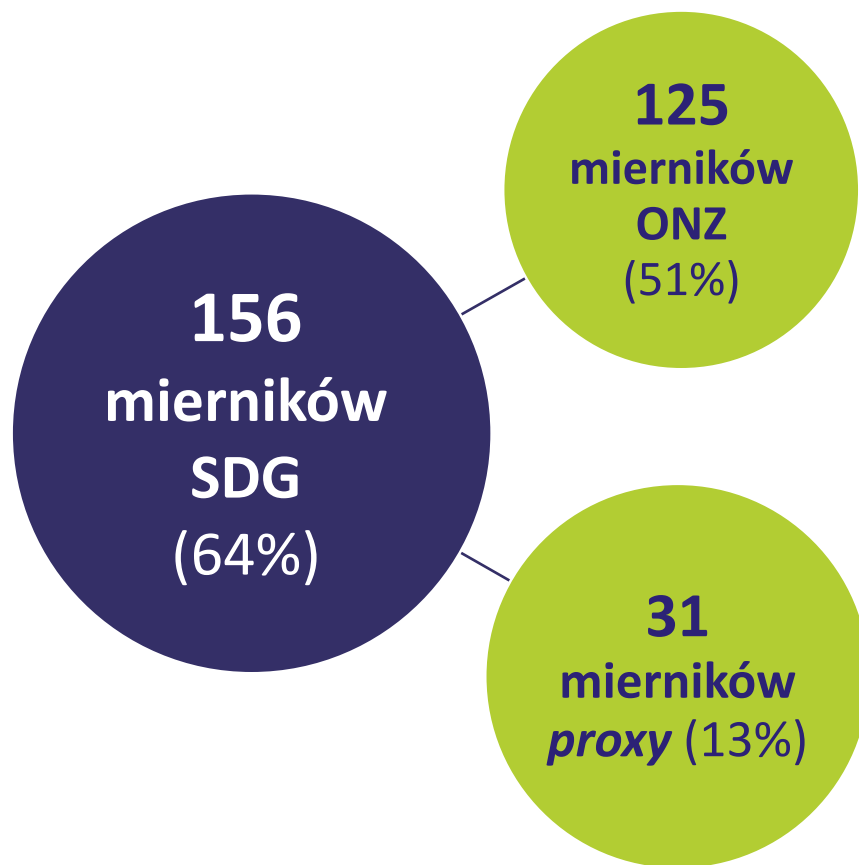
Oficjalne statystyki SDG – wskaźniki dla priorytetów krajowych

Wybierz cel, aby przejść do wskaźników

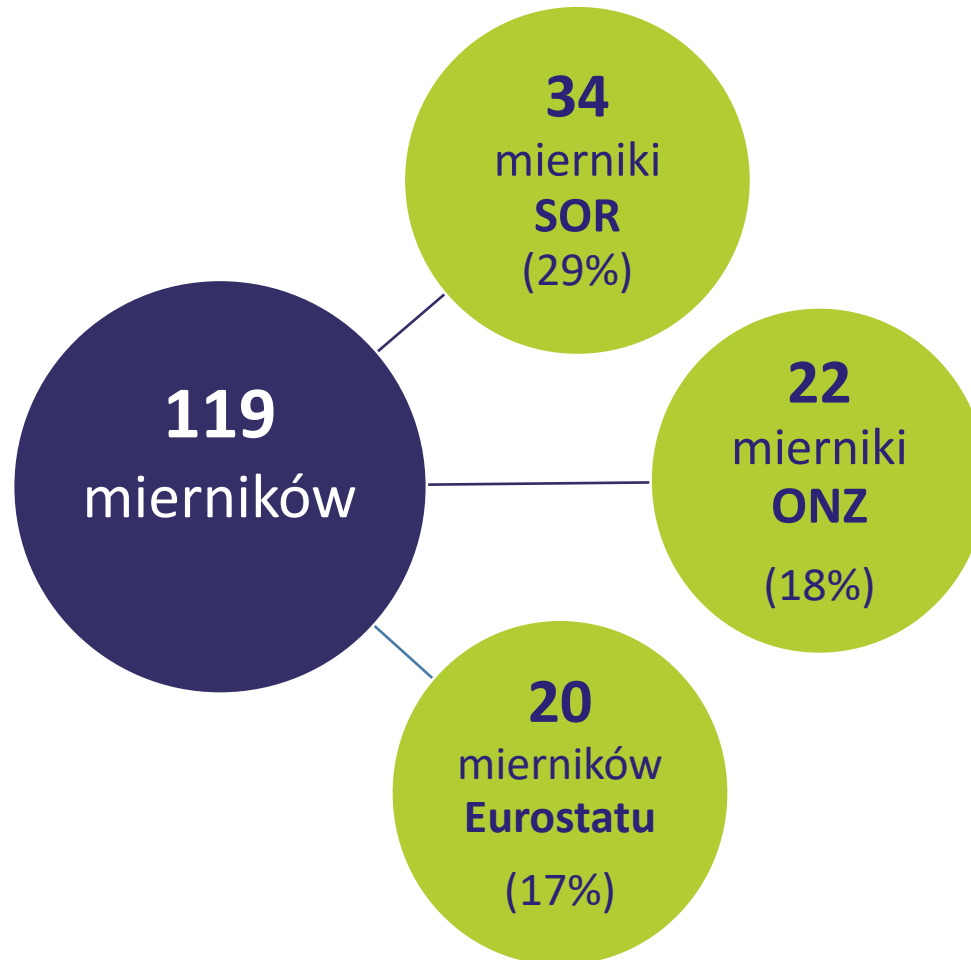
sdg.gov.pl – zestaw wskaźników globalnych

monitoruje realizację **zadań globalnych** (docelowo 169)
w ramach 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju:

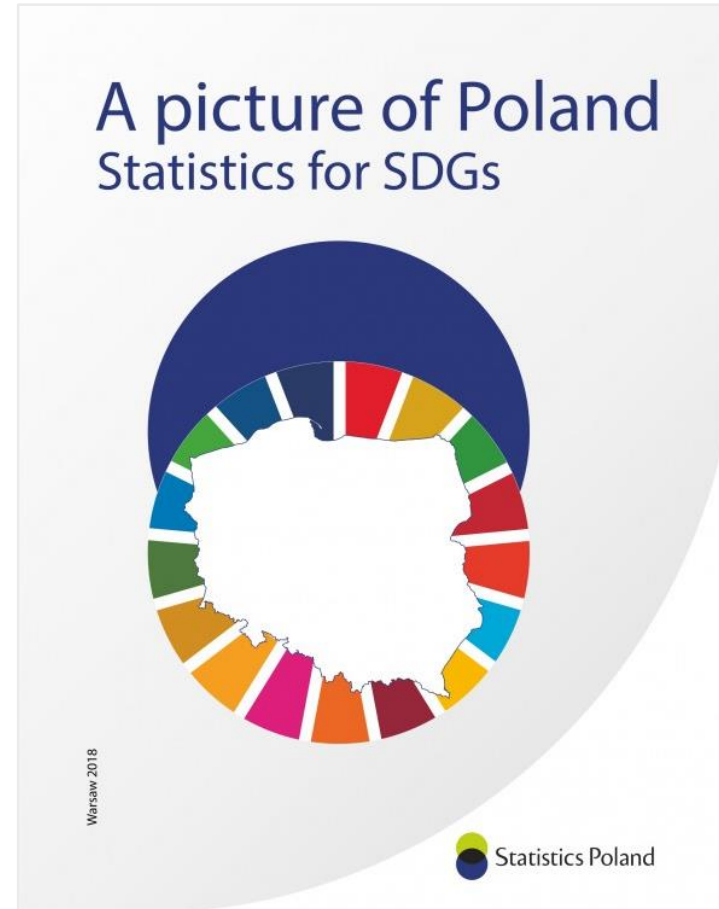
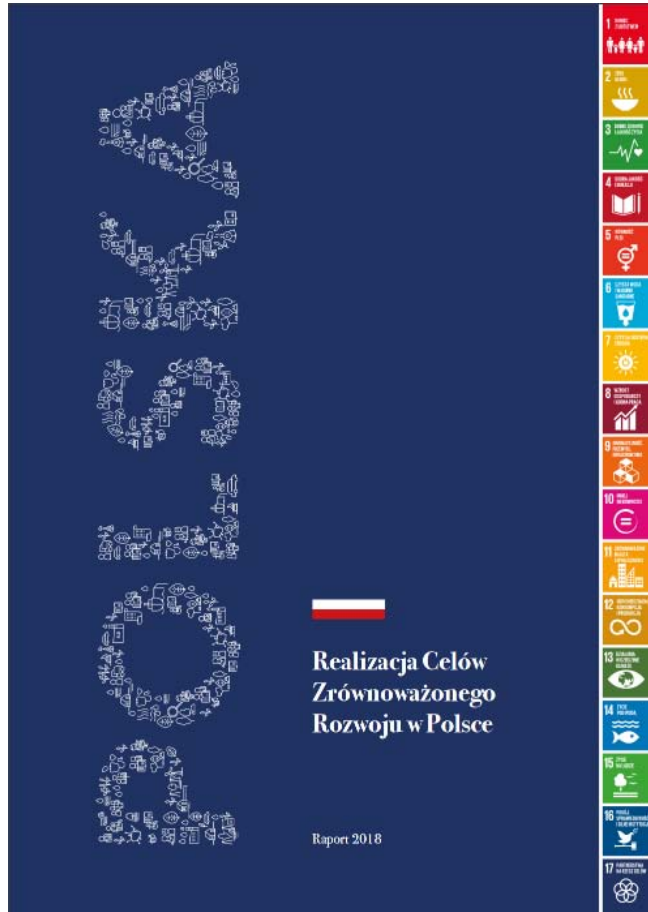

sdg.gov.pl – zestaw wskaźników krajowych

monitoruje realizację **priorytetów krajowych** (67)
w ramach 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju

Krajowe wskaźniki SDG – HLPF 2018

Globalne wskaźniki SDG – HLPF 2019

Wzrost realny produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca

Wymiar	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ogółem	3,5	5,0	1,6	1,5	3,4	3,9	3,1	5,0

Jednostka prezentacji: procent [%]

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny

Dane

Informacje o wskaźniku

Informacje o wskaźniku

Nazwa wskaźnika	8.1.1 Wzrost realny produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca
Cel Zrównoważonego Rozwoju	Cel 8. Wzrost gospodarczy i godna praca
Zadanie	8.1 Utrzymać wzrost gospodarczy na jednego mieszkańca, biorąc pod uwagę krajowe uwarunkowania. Osiągnąć i utrzymać przynajmniej 7-procentowy roczny wzrost produktu krajowego brutto w krajach najmniej rozwiniętych
Definicja wskaźnika	<p>Procentowa zmiana wartości PKB w ujęciu realnym przypadająca na 1 mieszkańca w roku badanym w porównaniu z rokiem poprzednim.</p> <p>PKB w ujęciu realnym na 1 mieszkańca jest obliczany jako iloraz rocznej wartości produktu krajowego brutto w cenach stałych i liczby ludności kraju (jednostki podziału terytorialnego).</p>
Jednostka prezentacji	procent [%]
Dostępne wymiary	ogółem

Platforma SDG – kompendium wiedzy o SDGs

Oficjalne statystyki SDG – wskaźniki dla celów globalnych

Wybierz cel, aby przejść do wskaźników

- Agenda 2030 i SDGs
- Zrównoważony rozwój w UE i OECD
- Statystyka publiczna na rzecz SDGs
- Publikacje

IAEG-SDGs 2020 Comprehensive Review

Open Consultation on Proposals for 2020 Comprehensive Review

The Inter-Agency and Expert Group on Sustainable Development goal Indicators (IAEG-SDGs) is conducting an open consultation on proposals it is considering as possibly including in the 2020 Comprehensive Review and is seeking the global community's comments on these proposals.

The IAEG-SDGs had previously launched a call for proposals to be considered in the Review and has spent much of the past months reviewing these proposals and the list of proposals included in this open consultation is a sub-set of all proposals received.

The proposals included in this consultation take five forms: replacements of existing indicators, revisions of existing indicators, additional indicators, deletions of existing indicators and, in a few cases, requests for proposals replacing existing indicators where methodological progress or data collection efforts have stalled.

The deadline for submitting inputs via this open consultation is 8 September 2019.

Działania GUS w zakresie pomiaru SDGs na międzynarodowych forach statystycznych

23

CES Steering Group on Statistics for Sustainable Development Goals

Działania GUS w zakresie pomiaru SDGs na międzynarodowych forach statystycznych

24

Grupa Robocza ds. wskaźników zrównoważonego rozwoju i Strategii Europa 2020

Działania GUS w zakresie pomiaru SDGs poza statystką oficjalną – wskaźniki SDG dla biznesu

25

- **Zestaw mierników SDG dla polskiego biznesu**
 - inicjatywa środowisk CSR-owych
 - **GUS jako partner merytoryczny**
 - **6 celów kluczowych** dla sektora prywatnego
 - **35 mierników** (nowe miary; standard GRI)

Więcej informacji: sdg.gov.pl

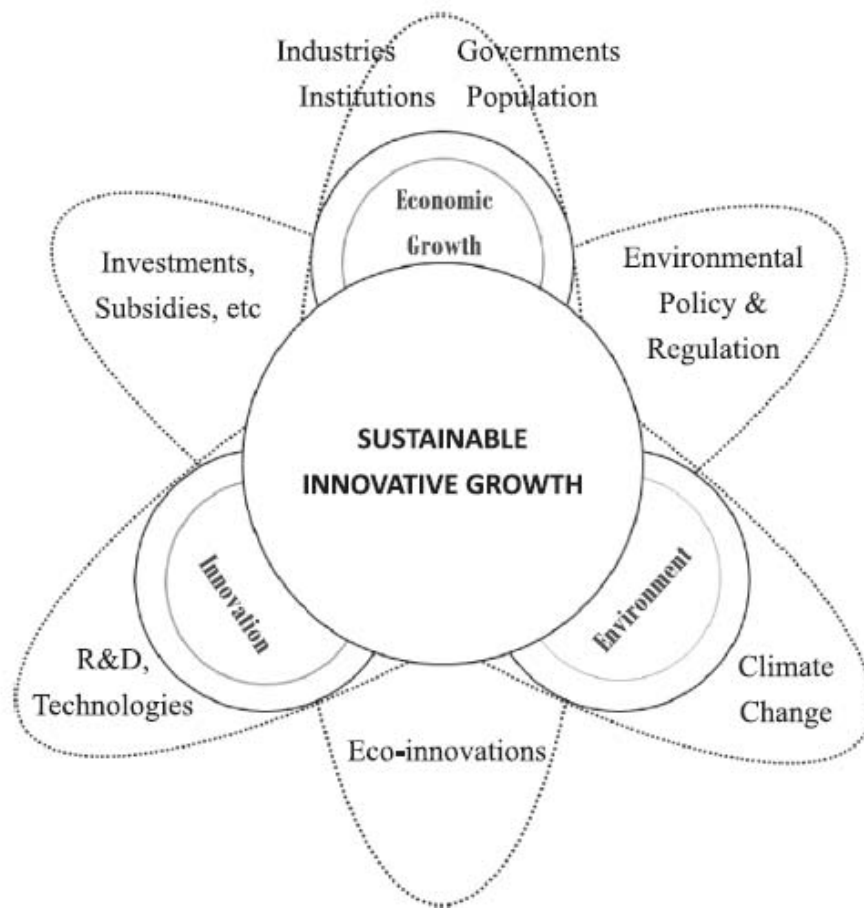

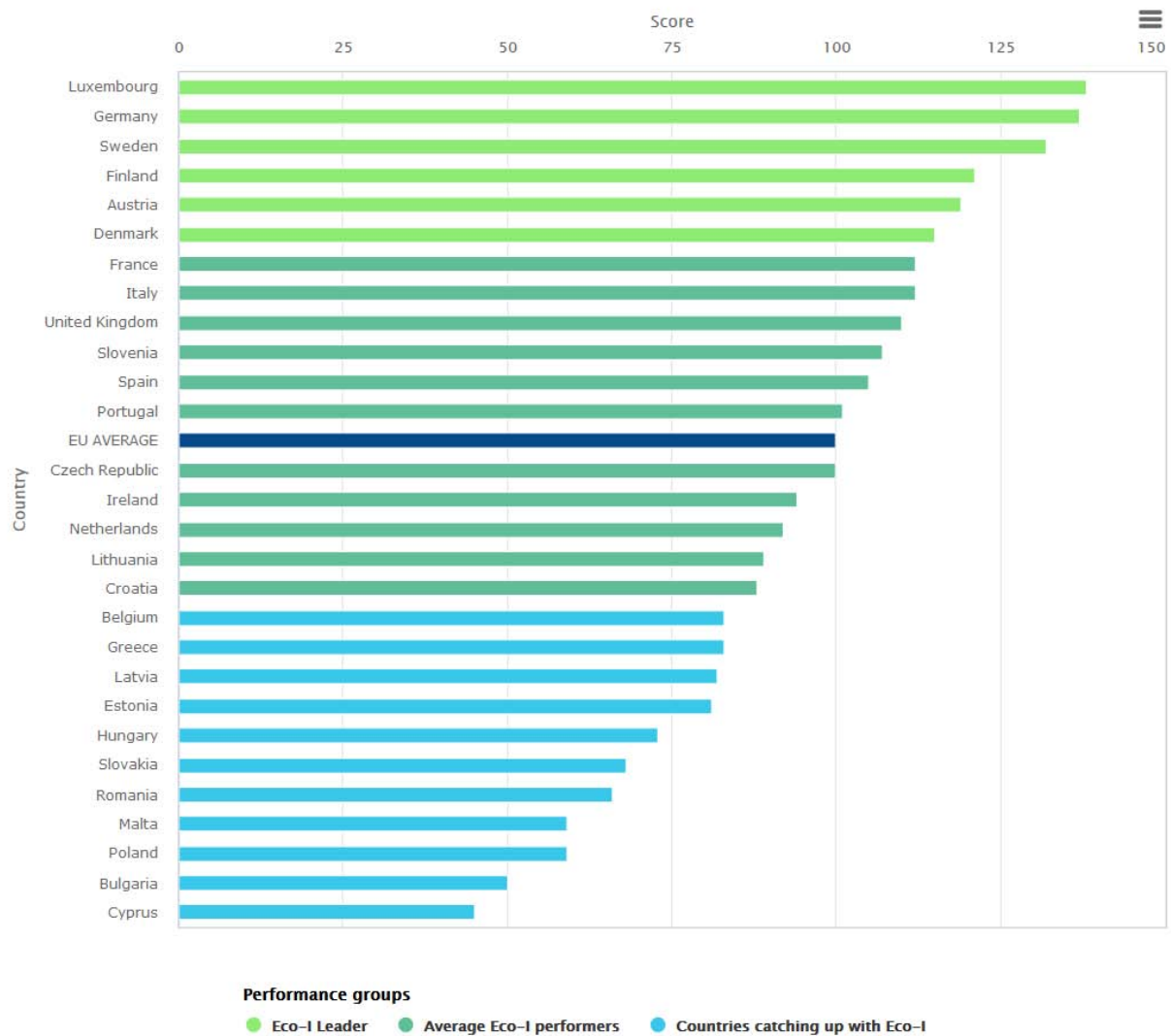
Pomiar ekoinnowacji w przedsiębiorstwach w Polsce

Paweł Bartoszczuk
SGH

Co to jest eko-innowacja?

- innowacja, która:
 - ✓ *poprawia efektywność wykorzystania zasobów naturalnych w gospodarce,*
 - ✓ *zmniejsza **negatywny** wpływ działalności człowieka na środowisko*
 - ✓ *lub wzmacnia odporność gospodarki na presje środowiskowe.*

- Wskaźnik ekoinnowacji
- Ecoinnovation Index 2018

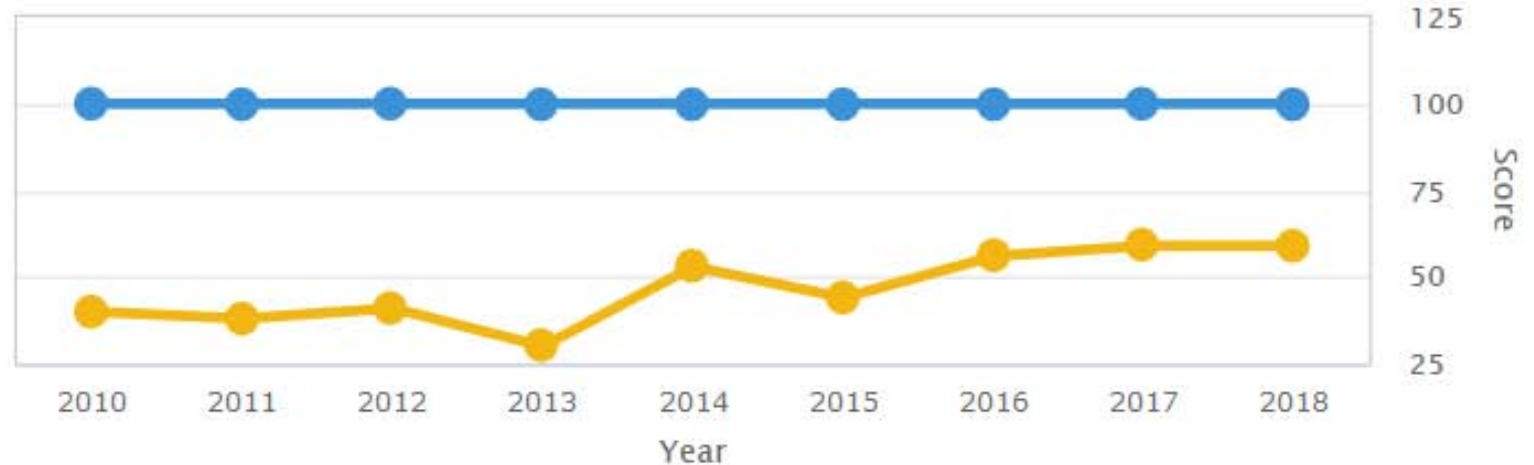
Eco-innovation index

Select countries
for comparison:

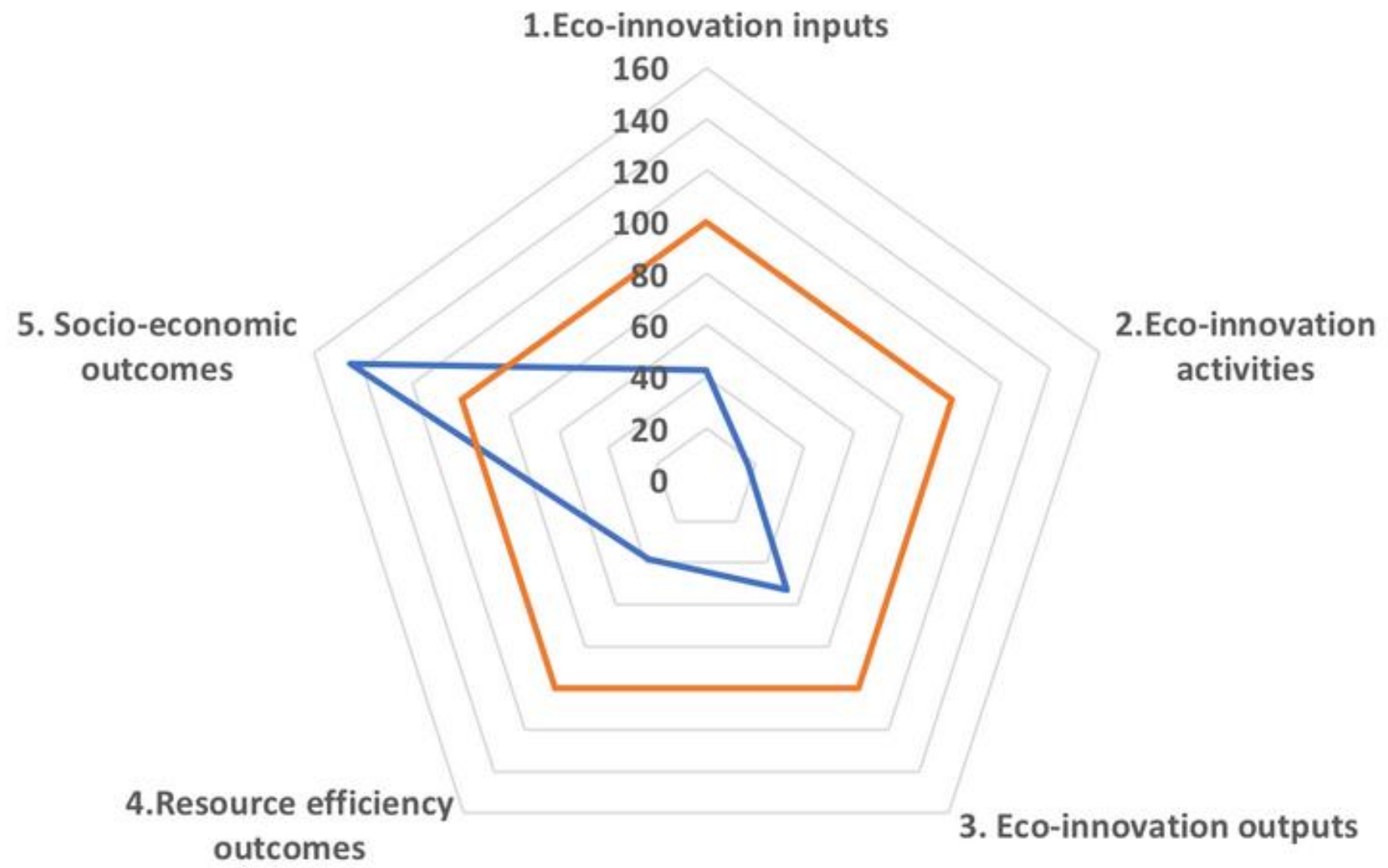
Poland

EU AVERAGE

ECO-IS THEMATIC AREAS AND INDICATORS

Nakłady na ekoinnovazione składają się z:

- „nakłady na B+R w dziedzinie środowiska i energii” (udział w PKB) o wartości wsk.42, „udział w całkowitym zatrudnieniu personelu B+R) o wartości 18 i wskaźnik całkowitej wartości zielonych inwestycji” wsk. 0. (niskie w latach 2014–2017).
- Udział wydatków rządowych na środowisko i energię w PKB może być niedoszacowany, statystyki krajowe zaw. wyniki B+R w sektorze energii i środowiska, i nie uwzględniają np.. innowacyjnych materiałów.

Wskaźnik aktywności w zakresie eko-innowacji

- Polska na 3.miejscu od końca, przed Belgią i Francją.
- Niski wynik Polski wynika z wskaźnika zarejestrowanych organizacji ISO 14001 (na milion mieszk.) wsk. na poziomie 1, niższy niż UE (30), jednak liczba certyfikowanych organizacji wzrosła o ok. 1000 w 2014 -2016.
- Certyfikacja ISO raczej w przypadku dużych przedsiębiorstw.

Efekty ekoinnowacji

- Polska na 24. pozycji, (ocena 53) między Czechami a Rumunią, z 9,74 patentów dot. ekoinnowacji na mln miesz., podobnie Wielką Brytania lub Słowenia. W wartości bezwzgl. w pierwszej piątce w UE - liczba patentów 370.
- Polska – słaby wsk. publikacji związanych z ekoinnowacjami 8,48 i na milion mieszkańców w 2016 r., na piątym miejscu pod końca. Niski wynik może wynikać z uwzględnienia tylko publikacji akademickich.

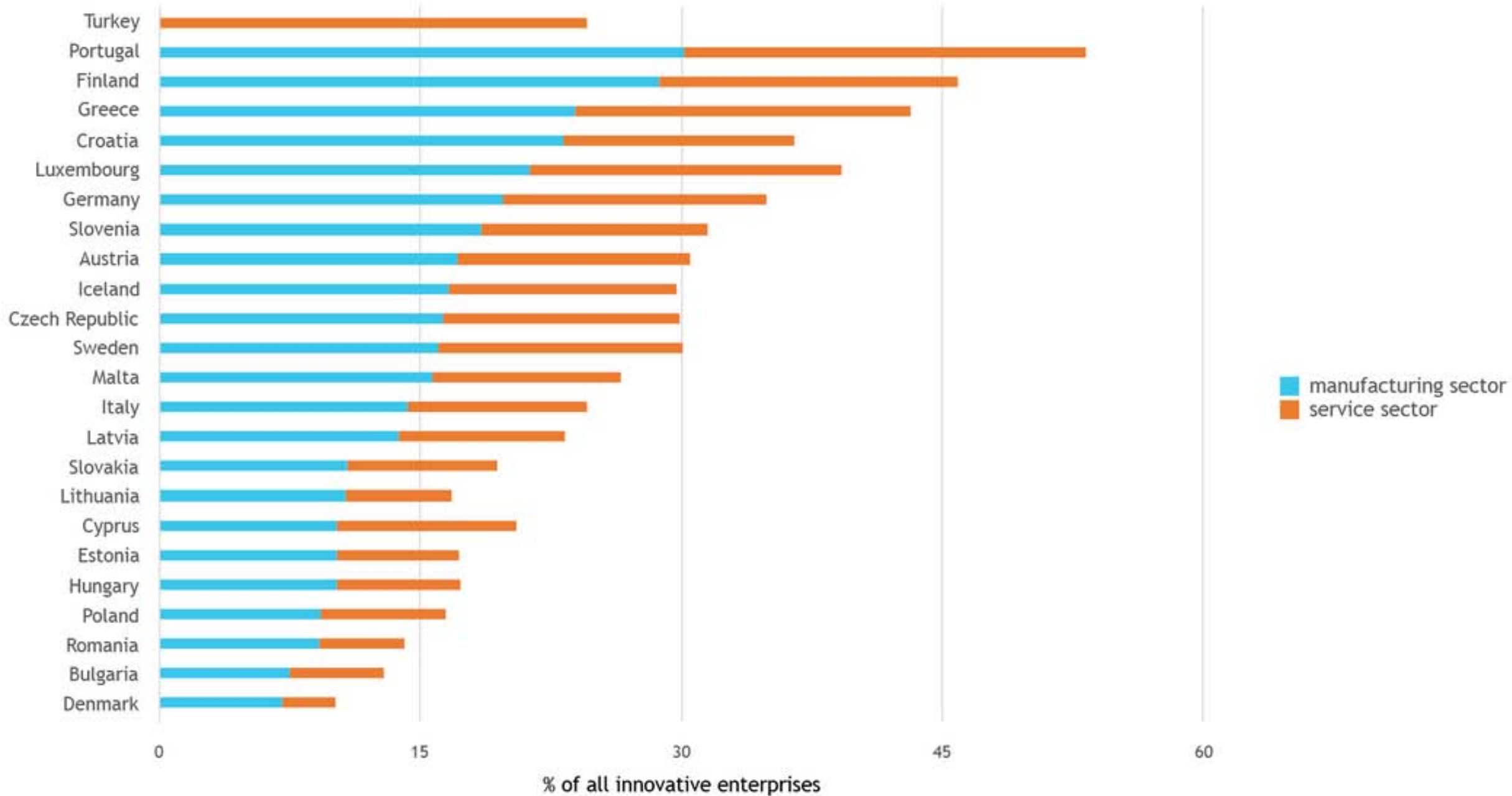
Wyniki społeczno gospodarcze

- Polska w 2017 zajęła 1. miejsce w wynikach społ.-gospodarczych (145), 6,63% całkowitego zatrudnienia w eko-przemysle i gospodarce o obiegu zamkniętym w 2016 r. Sektor eko-przemysłu i gospodarki o obiegu zamkniętym przyniósł 2,47% łącznych przychodów w przedsiębiorstwach w 2016 r., wyższa niż średnia UE, która wynosi 2,30%. Eksport eko-przemysłu z Polski stanowił 0,54% całego eksportu a w UE, stanowi 0,73% całego eksportu.

Efekty ekoinnowacji zdaniem przedstawicieli przedsiębiorstw

SHARE OF ENTERPRISES THAT FACILITATED RECYCLING OF PRODUCTS AFTER USE (CIS-2014)

Wnioski

- Konieczne jest dalsze monitorowanie osiągnięcia wskaźników ekoinnowacji
- Lepsze raportowanie w statystykach innowacji np. materiałów innowacyjnych mogłoby wpłynąć na poprawę pozycję Polski w rankingu
- Najistotniejsze bariery dla ekoinnowacji w Polsce to wysoki koszt wdrożenia, trudny dostęp do kapitału, niepewny zwrot z inwestycji oraz słaby system zachęt ekonomicznych i podatkowych zachęcających do ekoinnowacji.

Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Mongolii

Małgorzata Burchard-Dziubińska

Warszawa 19 września 2019 r.

Plan

- Mongolia – charakterystyka ogólna
- Pasterstwo nomadyczne *versus* górnictwo
- Pomiar zrównoważonego rozwoju w Mongolii
- Wybrane wskaźniki zrównoważonego rozwoju Mongolii
- Wnioski

Mongolia – charakterystyka ogólna

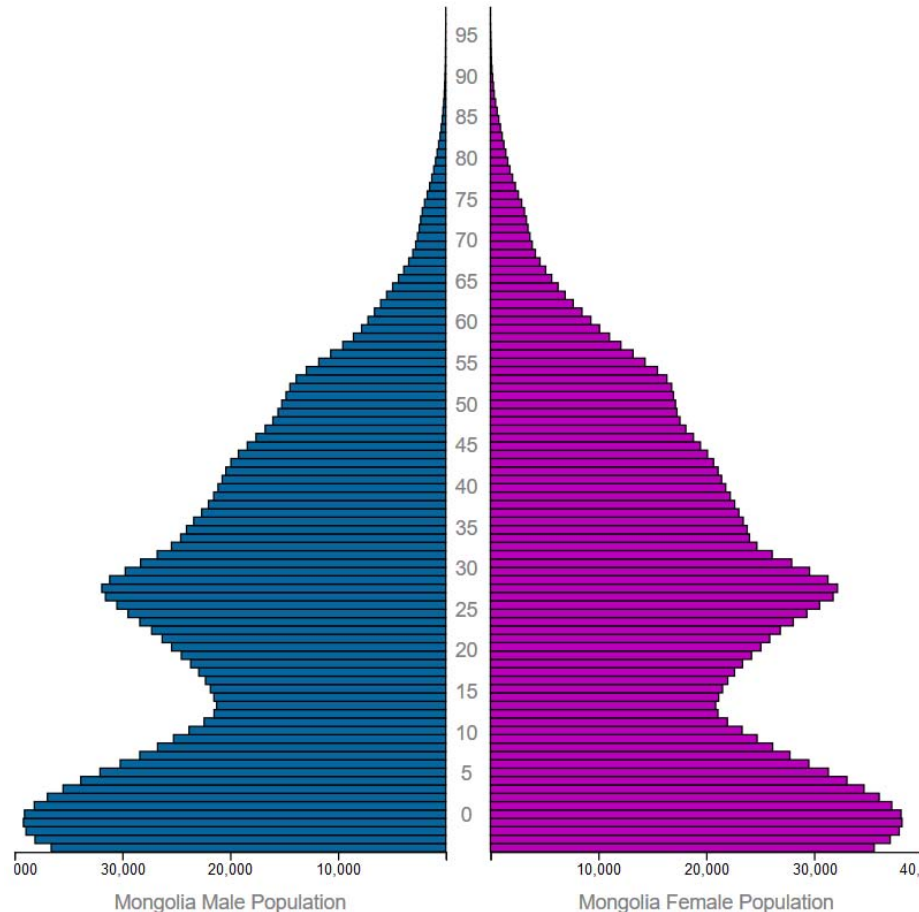
1,566,000 km²
3,23 mln osób
2,06 os/km²

Mongolia – charakterystyka ogólna – podział administracyjny

Nazwa ajmaku	Powierzchnia, tys. km ²	Ludność, tys. osób	Gęstość zaludnienia, osób na km ²	Populacja wg. miejsca mieszkania, %	
				Miejska	Wiejska
Bajan – Olgij	45.7	92.4	2.02	35.0	65.0
Gobi – Altaj	141.4	53.3	0.38	34.4	65.6
Zavchan	82.5	64.6	0.78	22.3	77.7
Uvs	69.6	74.0	1.06	33.9	66.1
Chovd	76.1	79.0	1.04	32.8	67.2
Archangaj	55.3	85.7	1.55	22.4	77.6
Bajanchongor	116.0	78.4	0.68	34.6	65.4
Bulgan	48.7	54.5	1.12	25.7	74.3
Orchon	0.8	93.9	117.43	93.6	6.4
Ovorchangaj	62.9	101.6	1.62	25.5	74.5
Chovsgol	100.9	118.8	1.18	32.7	67.3
Gobisumber	5.5	14.8	2.69	61.8	38.2
Darchan- Uul	3.3	99.0	29.99	79.5	20.5
Dornogobi	109.5	62.5	0.57	60.6	39.4
Dundgobi	74.7	37.4	0.50	24.4	75.6
Omnogobi	165.4	67.1	0.41	36.9	63.1
Selenge	41.2	103.2	2.50	32.0	68.0
Tov	74.0	85.9	1.16	17.4	82.6
Dornod	123.6	71.5	0.58	55.2	44.8
Suchbaatar	82.3	53.1	0.65	27.3	72.7
Chentij	80.3	67.6	0.84	33.5	66.5
Ułan Bator	4.7	1372.0	291.90	100.0	-

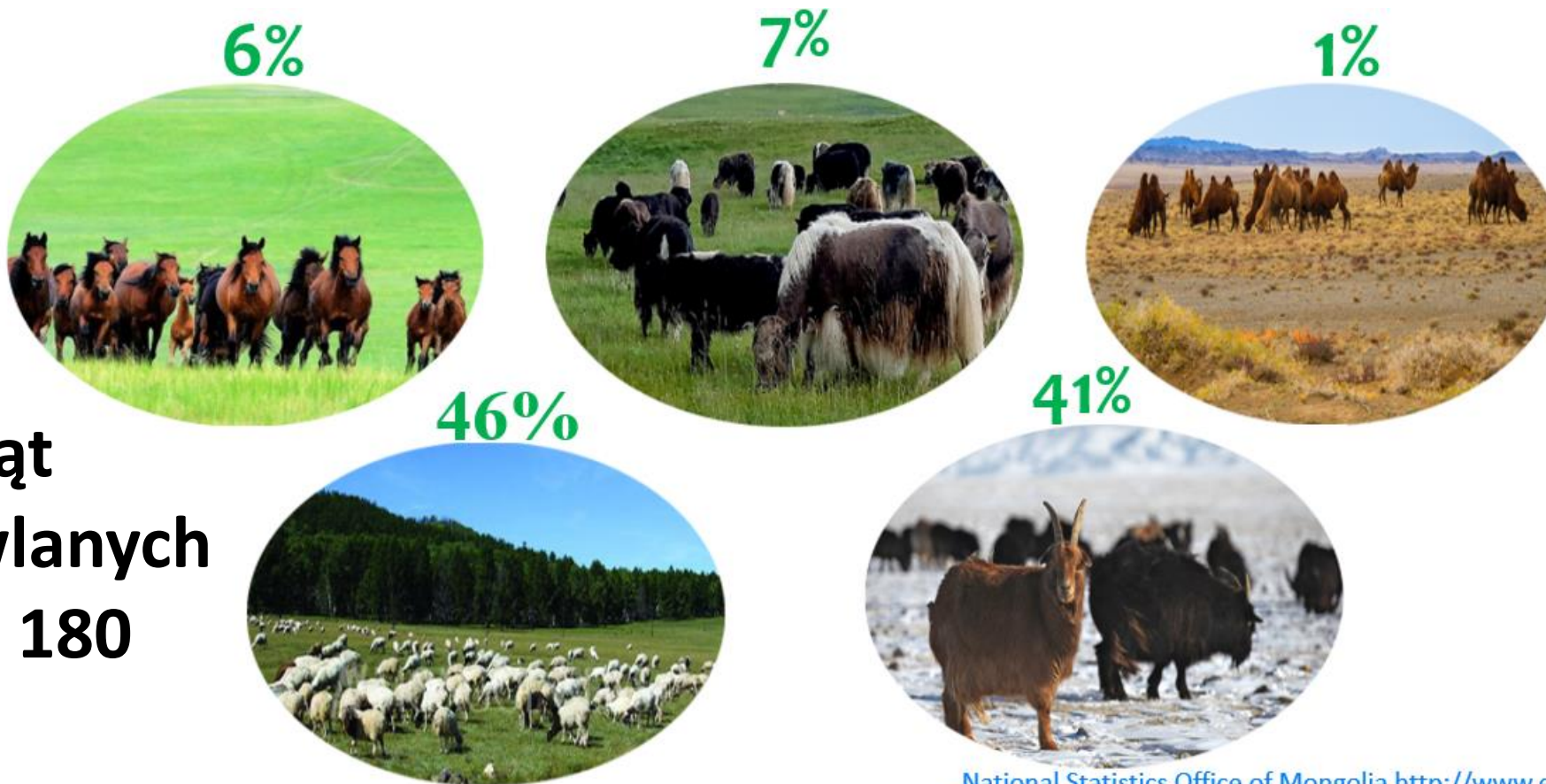
Mongolia – charakterystyka ogólna – demografia (2018)

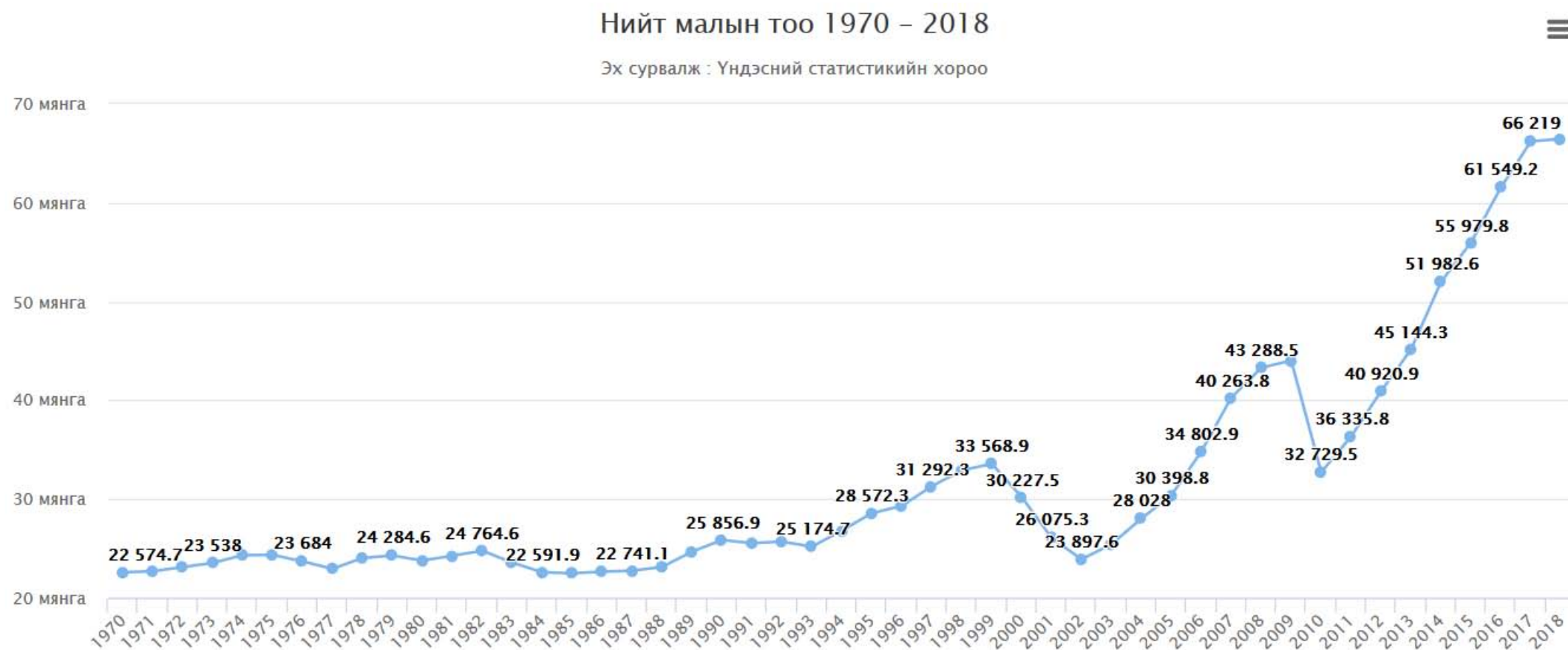
- Roczna stopa wzrostu populacji utrzymuje się na stałym poziomie powyżej 1% od wczesnych lat 2000; obecnie wynosi 1,42% i wykazuje tendencję spadkową.
- Przeciętna dzietność wynosi 2,76 dziecka/kobietę w wieku rozrodczym;
- Oczekuje się, że 2050 r. liczba ludności wyniesie 4,07 mln;
- Szacuje się, że 32% populacji żyje poniżej granicy ubóstwa, przy czym 1/4 Mongołów żyje za mniej niż 1,25 USD dziennie.

Pasterstwo nomadyczne (2018)

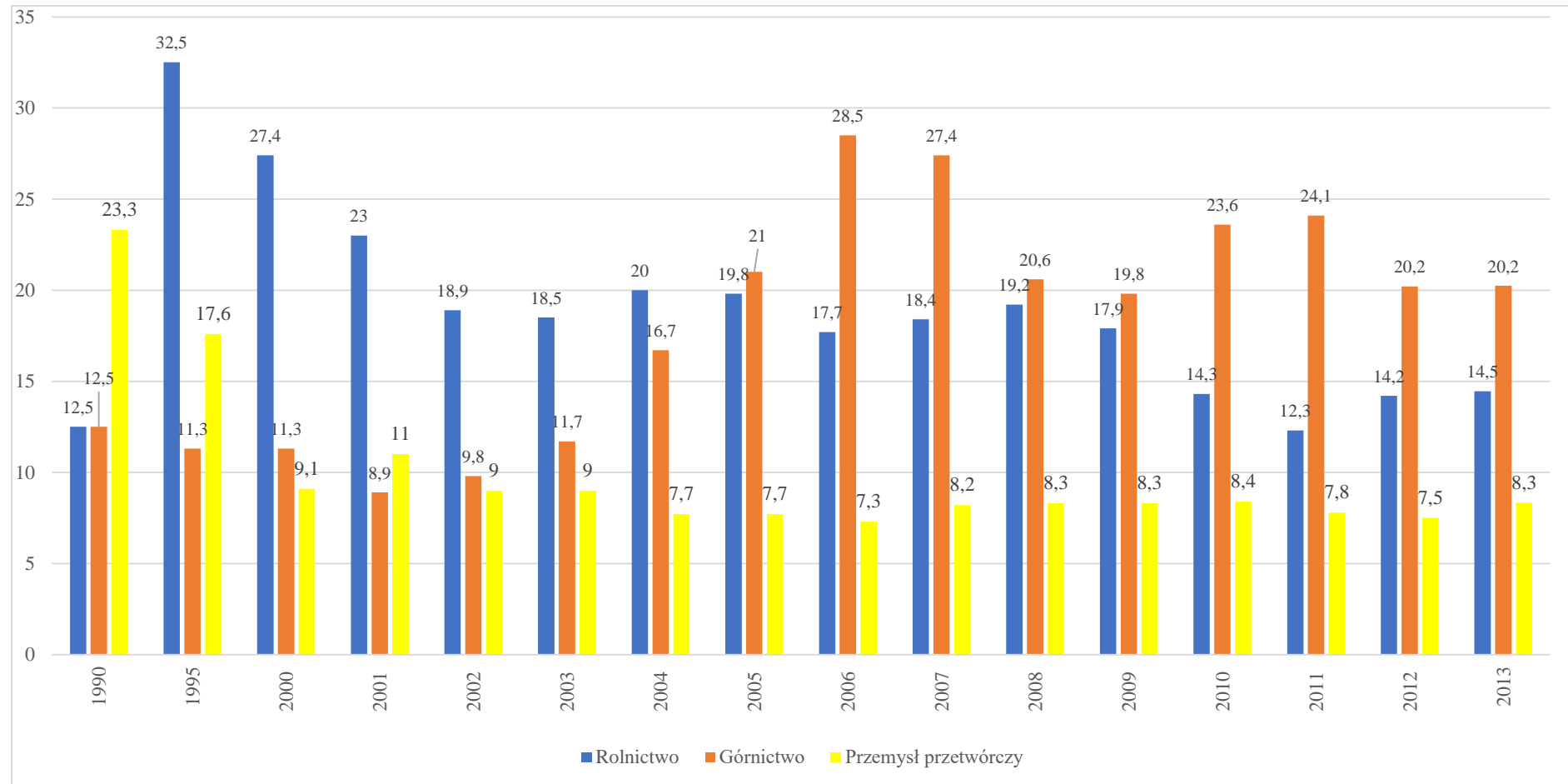
**Liczba
zwierząt
hodowlanych
66 460 180**

Liczba zwierząt hodowlanych w latach 1970-2019

Udział wybranych sektorów w PKB w latach 1990-2013 (w %)

Sektor górniczy w Mongolii (2018)

Zasoby: miedzi, złota, węgla, metali ziem rzadkich, molibdenu, wolframu, cynku, ołowiu, niklu...

Górnictwo odpowiada za:

- 21% PKB
- 70% bezpośrednich inwestycji zagranicznych
- 35% dochodów budżetowych
- 71% produkcji przemysłowej
- 85% dochodów z eksportu
- Trudne do oszacowania straty wynikające z utraty dostępu do pastwisk, wody, pogorszenia stanu środowiska przyrodniczego i negatywnego oddziaływania na zdrowie ludzi i zwierząt (zapylenie).

Pomiar zrównoważonego rozwoju Mongolii

- Pomiar zrównoważonego rozwoju w Mongolii zajmują się instytucje krajowe i zagraniczne, w tym liczne organizacje pozarządowe.
- Rząd Mongolii wykazuje duże zainteresowanie i zrozumienie dla potrzeby realizacji zrównoważonego rozwoju i aktywnie współpracuje w tej dziedzinie na arenie międzynarodowej, czego dowodem może być zaproszenie do Ułan Bator do Krajowego Urzędu Statystycznego Mongolii członków Grupy Wysokiego Szczebla ds. Partnerstwa, Koordynacji i Budowania Zdolności (HLG-PCCB) ds. statystyk dotyczących agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030 na 14. spotkanie (22–25 maja 2019 r.).

Wybrane wskaźniki

- HDI 0,741 (świat 0,728)
- oczekiwana długość życia 69,5
- przeciętny wiek populacji 27,5
- 59% mieszkańców Mongolii ma mniej niż 30 lat a 25% tej populacji ma mniej niż 14 lat
- Oczekiwana długość edukacji w latach 15,5
- PKB per capita (2011 PPP \$) 10103
- Emisja CO₂ *per capita* (t) 7,1

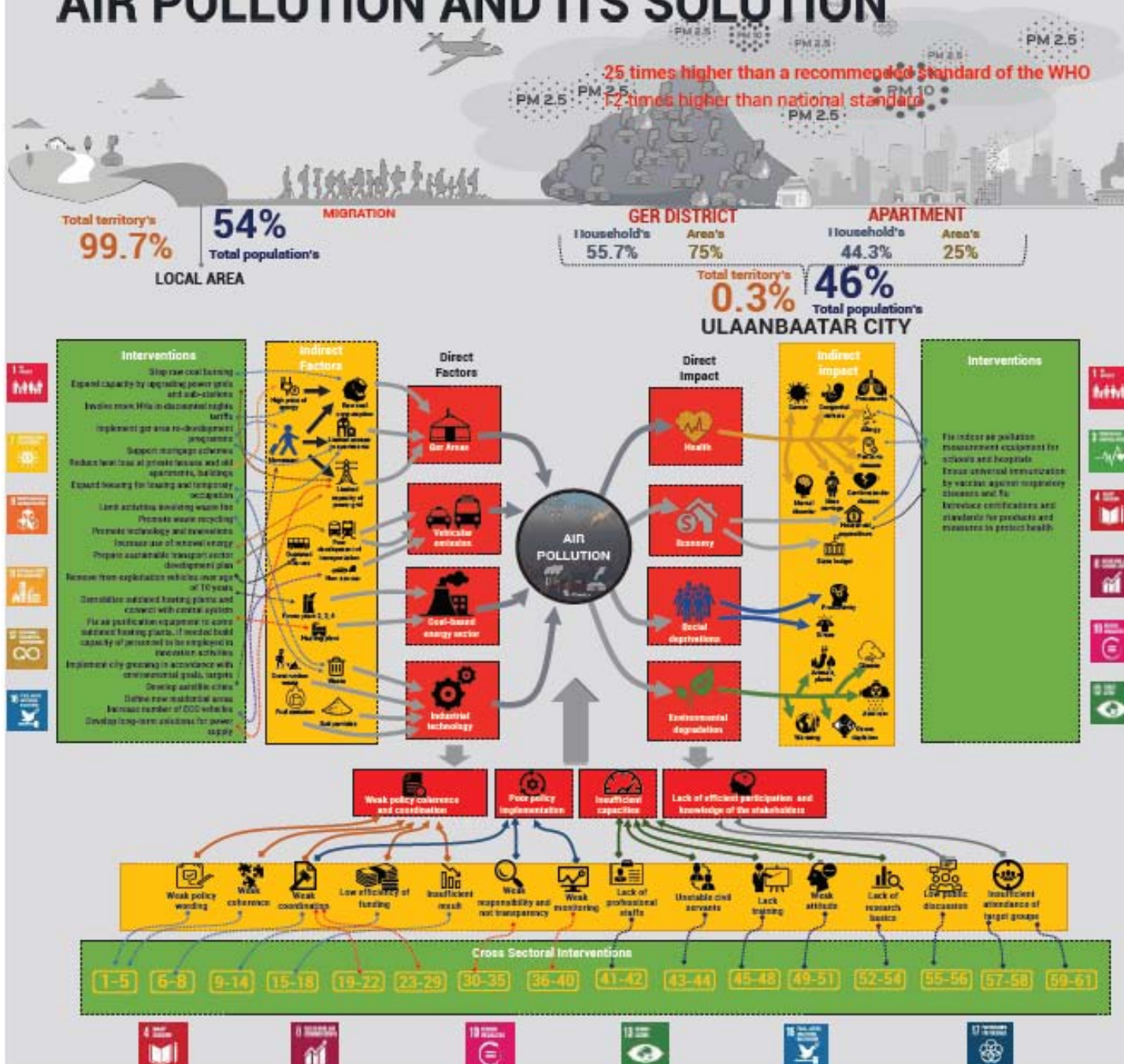
Pomiar zrównoważonego rozwoju Mongolii

Mongolia jest jednym z pierwszych krajów na świecie, które przyjęły cele zrównoważonego rozwoju. Sześć miesięcy po przyjęciu celów zrównoważonego rozwoju przez społeczność globalną parlament Mongolii zatwierdził strategię rozwoju (wizję) zrównoważonego rozwoju Mongolii do 2030.

W 2019 r. opublikowany został raport obejmujący diagnozę, identyfikację najważniejszych wyzwań i propozycje działań.

AIR POLLUTION AND ITS SOLUTION

- 52
- Zwraca uwagę systemowe podejście do rozwiązania jednego z najważniejszych problemów społecznych i ekologicznych, jakim jest zanieczyszczenie powietrza, spowodowane przez:
- **pył** pochodzący głównie z transportu nieutwardzonymi drogami i górnictwa odkrywkowego;
 - **produkty spalania węgla** w celach grzewczych i do produkcji energii elektrycznej;
 - **produkty spalania śmieci.**

Wnioski

- Transformacja systemowa, oprócz swobody prowadzenia działalności gospodarczej, przyniosła ze sobą prawdziwą eksplozję inwestycyjną i przemodelowanie struktury gospodarki.
- Mongołowie doświadczają również głębokich przemian struktur społecznych.
- Boom w górnictwie i pasterstwie spowodował znaczące pogorszenie stanu środowiska przyrodniczego, a w konsekwencji także wzrost zagrożenia dla zdrowia a nawet życia ludzi i zwierząt.
- Rozwój kraju ma obecnie charakter wysoce niezrównoważony.

Wnioski

- Władze kraju wykazują zrozumienie dla potrzeby realizacji SDG. Działania te są prowadzone kompleksowo, łącząc cele gospodarcze ze społecznymi i ekologicznymi.
- Dostrzega się zróżnicowanie przestrzenne problemów, a także różnice w sytuacji kobiet i mężczyzn oraz ludności miejskiej i wiejskiej.
- Jest to jednak jedynie reakcja na problemy, które w dużej mierze powstały na skutek dość żywiołowej transformacji systemowej.
- Ocena sytuacji w kraju jest zdominowana przez zmiany PKB. Inne wskaźniki są liczone, ale mają charakter uzupełniający.
- Podejmowane i planowane działania o charakterze krótko- i średniookresowym, choć przyczyniają się do poprawy warunków życia ludności, **nie są w stanie zagwarantować trwałości rozwoju.**

Spółeczna odpowiedzialność uczelni w Polsce

dr Ewa Jastrzębska | Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

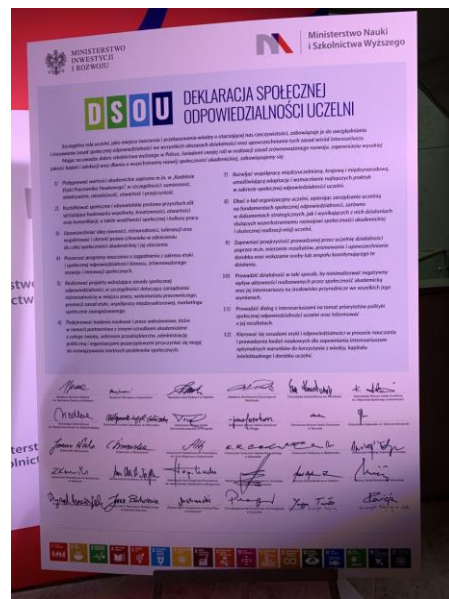
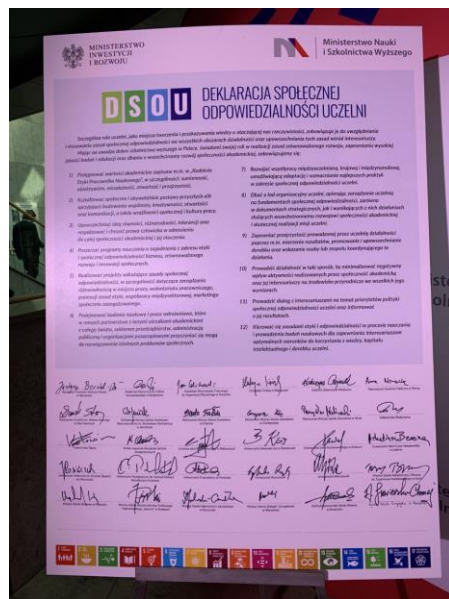
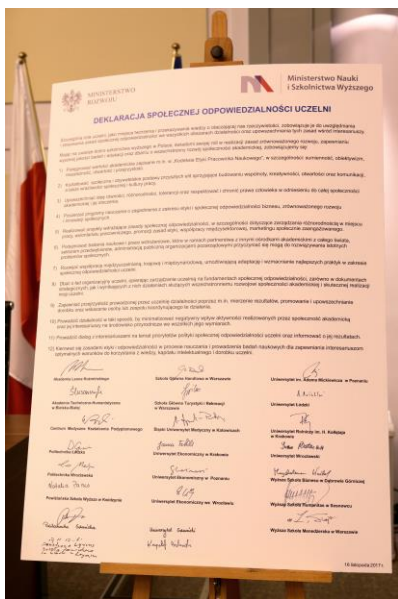
Grupa robocza ds. SOU

- jedna z grup roboczych przy Zespole do spraw Zrównoważonego Rozwoju i Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw
- platforma współpracy administracji rządowej z parterami społeczno-gospodarczymi na rzecz adaptacji do wyzwań zrównoważonego rozwoju
- jej historia sięga 2009 r.
- ma charakter otwarty i wolontarystyczny

Deklaracja SOU

- zainicjowana w 2017 r.
- podpisało ją do 80 uczelni

DEKLARACJA SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI UCZELNI

Szczególna rola uczelni, jako miejsca tworzenia i przekazywania wiedzy o znaczącej nas rzeczywistości, zobowiązuje je do uwzględniania i stosowania zasad społecznej odpowiedzialności we wszystkich obszarach działalności oraz upowszechniania tych zasad wśród interesariuszy.

Mając na uwadze dobro szkolnictwa wyższego w Polsce, świadomi swojej roli w realizacji zasad zrównoważonego rozwoju, zapewnianiu wysokiej jakości badań i edukacji oraz dbaniu o wszechstronny rozwój społeczności akademickiej zobowiązujemy się:

- 1) Pielęgnować wartości akademickie zapisane m.in. w „Kodeksie Etyki Pracownika Naukowego”, w szczególności: sumienność, obiektywizm, niezależność, otwartość i przejrzystość.
- 2) Kształtować społeczne i obywatelskie postawy przyszłych elit sprzyjające budowaniu wspólnoty, kreatywności, otwartości oraz komunikacji, a także wrażliwości społecznej i kultury pracy.
- 3) Upowszechniać ideę równości, różnorodności, tolerancji oraz szanowania i chronić prawa człowieka w odniesieniu do całej społeczności akademickiej i jej otoczenia.
- 4) Poszerzać programy nauczania o zagadnienia z zakresu etyki i społecznej odpowiedzialności biznesu, zrównoważonego rozwoju i innowacji społecznych.
- 5) Realizować projekty wdrażające zasady społecznej odpowiedzialności, w szczególności dotyczące zarządzania różnorodnością w miejscu pracy, wolontariatu pracowniczego, promocji zasad etyki, współpracy międzysektorowej, marketingu społecznie zaangażowanego.
- 6) Podejmować badania naukowe i prace wdrożeniowe, które w ramach partnerstwa z innymi ośrodkami akademickimi z całego świata, sektorem przedsiębiorstw, administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi przyczyniać się mogą do rozwiązywania istotnych problemów społecznych.
- 7) Rozwijać współpracę międzyuczelnianą, krajową i międzynarodową, umożliwiającą adaptację i wzmacnianie najlepszych praktyk w zakresie społecznej odpowiedzialności uczelni.
- 8) Dbać o ład organizacyjny uczelni, opierając zarządzanie uczelnią na fundamentach społecznej odpowiedzialności, zarówno w dokumentach strategicznych, jak i wynikających z nich działaniach służących wszechstronnemu rozwojowi społeczności akademickiej i skutecznej realizacji misji uczelni.
- 9) Zapewniać przejrzystość prowadzonej przez uczelnię działalności poprzez m.in. mierzenie rezultatów, promowanie i upowszechnianie dorobku oraz wskazanie osoby lub zespołu koordynującego te działania.
- 10) Prowadzić działalność w taki sposób, by minimalizować negatywny wpływ aktywności realizowanych przez społeczność akademicką oraz jej interesariuszy na środowisko przyrodnicze we wszelkich jej wymiarach.
- 11) Prowadzić dialog z interesariuszami na temat priorytetów polityki społecznej odpowiedzialności uczelni oraz informować o jej rezultatach.
- 12) Kierować się zasadami etyki i odpowiedzialności w procesie nauczania i prowadzenia badań naukowych dla zapewnienia interesariuszom optymalnych warunków do korzystania z wiedzy, kapitału intelektualnego i dorobku uczelni.

Publikacja SOU

- definicja SOU
- koncepcje pokrewne
- zarządzanie SOU
- dobre przykłady zagraniczne

Katalog dobrych praktyk SOU

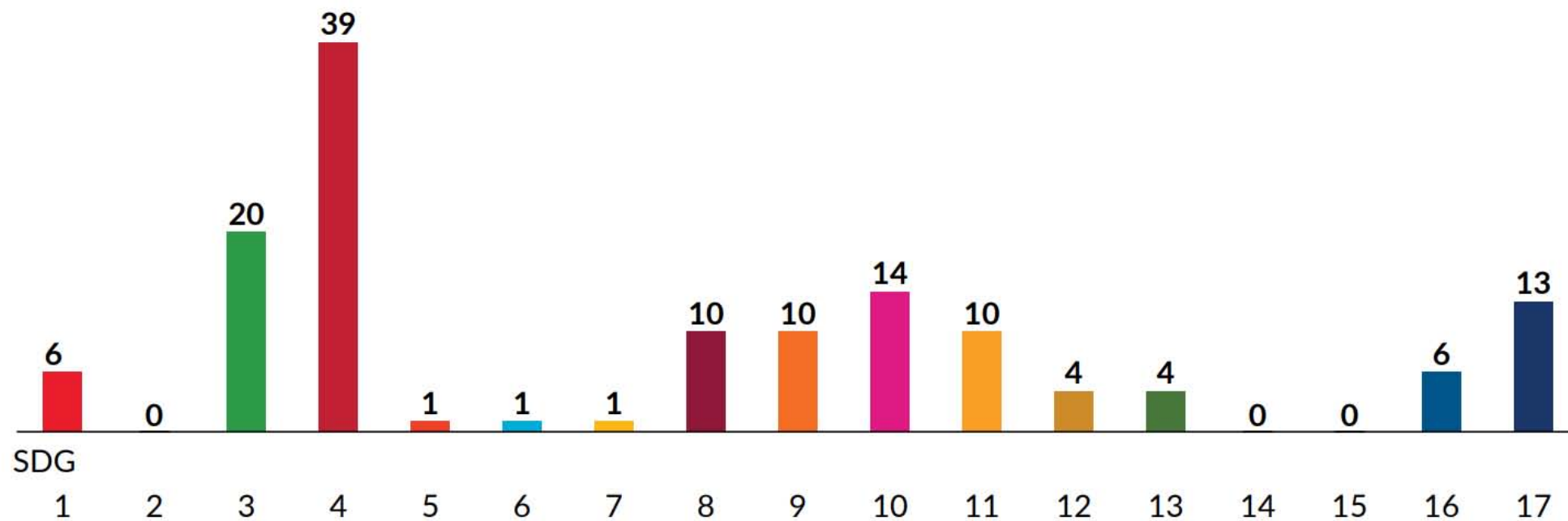
- zaproszenie do prawie 400 uczelni
- zbieranie od marca 2019 r.
- szczegółowy formularz
- wpłynęło ok. 170 praktyk od ponad 40 uczelni
- w katalogu 139 praktyk 40 uczelni
- pełna wersja katalogu na stronie Grupy

Indeks uczelni

1. Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie
2. Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie
3. Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej
4. Akademia WSB
5. Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu
6. Gdański Uniwersytet Medyczny
7. Katolicki Uniwersytet Lubelski
8. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Raciborzu
9. Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej
10. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu
11. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie
12. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu
13. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie
14. Politechnika Białostocka
15. Politechnika Łódzka
16. Politechnika Śląska
17. Politechnika Wrocławska
18. Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
19. Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach
20. Uczelnia Jana Wyżykowskiego
21. Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
22. Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
23. Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
24. Uniwersytet Gdański
25. Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie
26. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
27. Uniwersytet Kazimierza Wielkiego
28. Uniwersytet Łódzki
29. Uniwersytet Medyczny w Białymstoku
30. Uniwersytet Medyczny w Lublinie
31. Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
32. Uniwersytet Rolniczy im. Hugo Kołłątaja w Krakowie
33. Uniwersytet Szczeciński
34. Uniwersytet Śląski w Katowicach
35. Uniwersytet Warszawski
36. Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie
37. Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy
38. Wyższa Szkoła Menedżerska
39. Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej
40. Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach

Dobre praktyki a SDGs

Liczba praktyk w poszczególnych Celach Zrównoważonego Rozwoju

Przykładowe dobre praktyki

- Elektrownia Hybrydowa Politechniki Białostockiej
- „Piknik na Zdrowie” Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego
- „Klinika Prawa” Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie
- „Uczelnia przyjazna dla sprawiedliwego Handlu” Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
- „Za kwiaty dziękujemy!” Uniwersytetu Łódzkiego

Dziękuję za uwagę!

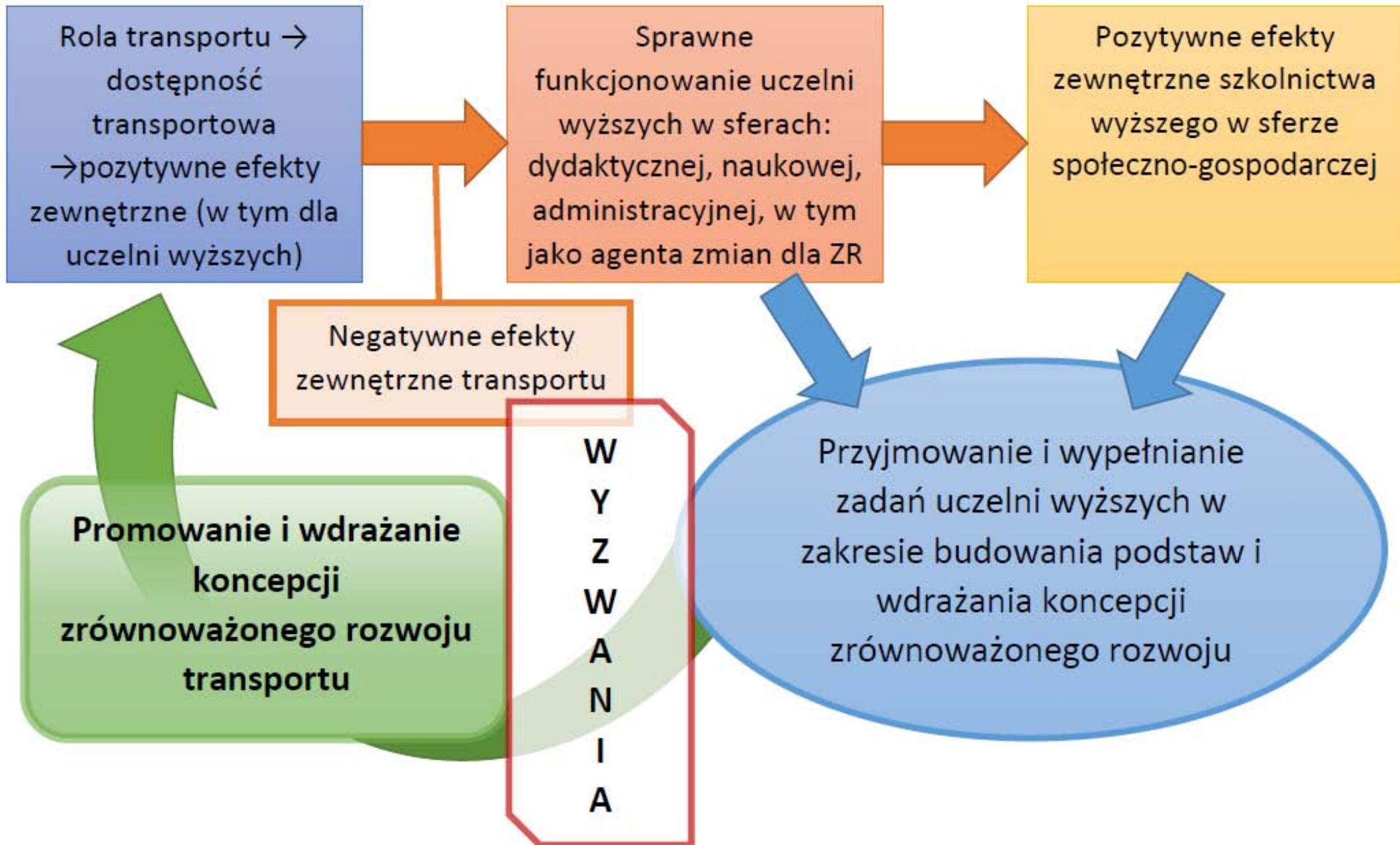
Ewa.Jastrzebska@sgh.waw.pl

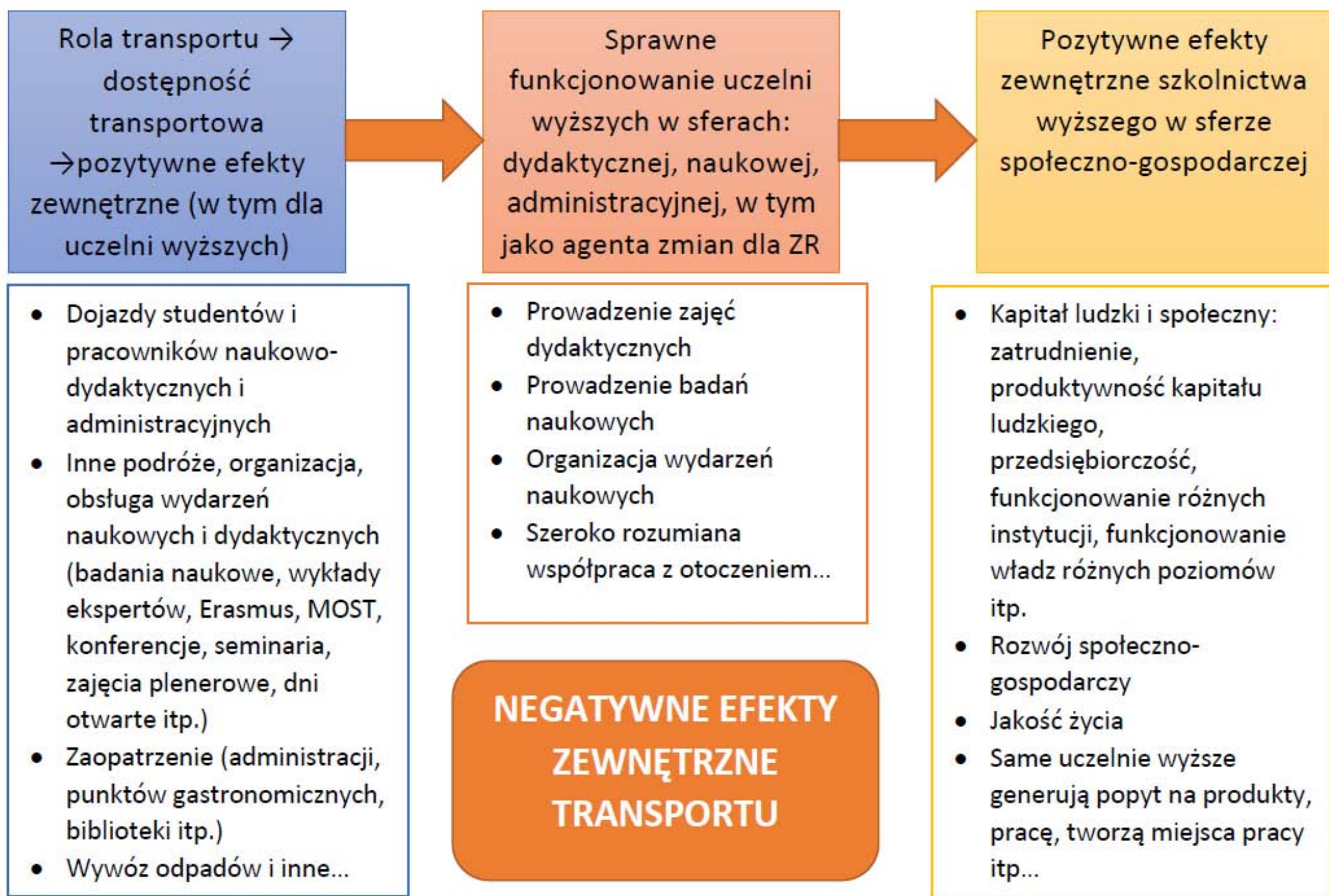
Wyzwania dotyczące transportu w misji uniwersytetu zrównoważonego

MONIKA PARADOWSKA
UNIwersytet WROCLAWSKI

Konferencja naukowa
POMIAR ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
Warszawa 19 września 2019 r.

Plan prezentacji

**“...przez wieki uniwersytety przewodziły tworzeniu i przełamaniu paradygmatów, kształceniu przyszłych decydentów, przedsiębiorców i przywódców”
(Lozano *et al.*, 2013: 10)”.**

Zrównoważony uniwersytet: “Instytucja szkolnictwa wyższego, jako całość lub wydzielona część, która podejmuje, wdraża i promuje, w skali regionalnej i globalnej, minimalizację negatywnych środowiskowych, ekonomicznych, społecznych i zdrowotnych efektów związanych z wykorzystywaniem przez nie zasobów w celu wypełniania funkcji dydaktycznych, badawczych, odkrywania nowego, partnerstwa i współwładania w taki sposób, aby wspierać społeczeństwa w przejściu do zrównoważonych stylów życia” (Velazquez *et al.*, 2006: 812)

Uniwersytety powinny odgrywać czołową rolę jako agenci zmian w zakresie edukacji i transformacji w kierunku zrównoważonego rozwoju (Lozano, 2006: 787-788; Lozano *et al.*, 2015: 1-2; Lozano *et al.*, 2013: 18; Cortese, 2003)

Przyjmowanie i wypełnianie zadań uczelni wyższych w zakresie budowania podstaw i wdrażania koncepcji zrównoważonego rozwoju

- Zmiana zachowań transportowych,
- Budowa zrównoważonych systemów transportowych,
- Kształcenie przywódców zmiany na rzecz zrównoważonego transportu

Promowanie i wdrażanie koncepcji zrównoważonego rozwoju transportu

- **Promowanie i współdzielenie się ideą** zrównoważonego rozwoju transportu poprzez edukację i działalność dydaktyczną,
- **Rozwój i wspieranie odpowiednich postaw, umiejętności i wiedzy** niezbędnych do zrównoważonego rozwoju transportu,
- **Rozwijanie modeli myślowych** wspierających zrównoważony rozwój transportu,
- **Włączanie** koncepcji i celów zrównoważonego rozwoju transportu **w codzienne funkcjonowanie** uniwersytetów,
- **Współpraca i oddanie się społeczeństwu.**

(zadania zrównoważonego uniwersytetu w zakresie ZR za: Lozano, 2018: 5; Leal Filho *et al.*, 2018a: 287-289; Blanco-Portela *et al.*, 2017: 564, zaadoptowane do podejścia sektorowego - zrównoważonego rozwoju transportu)

**W
Y
Z
W
A
N
I
A**

- Włączanie kwestii zrównoważonego rozwoju w misje uniwersytetów
- Utrzymywanie odpowiednich proporcji pomiędzy pozytywnymi a negatywnymi efektami zewnętrznymi transportu
- Włączanie koncepcji i celów zrównoważonego rozwoju transportu do programów nauczania,
- Prowadzenie badań nad rozwiązaniami wspierającymi zrównoważony rozwój transportu,
- Inwestycje infrastrukturalne,
- Zmiana sposobu funkcjonowania kampusów,
- Harmonizowanie działań własnych z działaniami samorządów, współpraca z samorządami,
- Monitorowanie efektów zmian,
- Ciągłe doskonalenie rozwiązań...

Wola uniwersytetów, aby przyjąć rolę agentów (liderów?) zmian.

**W
Y
Z
W
A
N
I
A**

- Ograniczanie negatywnych efektów zewnętrznych transportu:
 - Restrykcje, w tym ograniczanie miejsc parkingowych i opłaty dla studentów i pracowników korzystających z samochodów
- Wspieranie pozytywnych efektów zewnętrznych:
 - Poprawa dostępności transportowej transportem publicznym, na piechotę, rowerem
 - Poprawa infrastruktury pieszej i rowerowej w kampusach
- Utrzymywanie proporcji pomiędzy negatywnymi i pozytywnymi efektami transportu:
 - Promowanie zrównoważonych środków transportu, w tym car-sharingu i car-poolingu, samochodów elektrycznych
 - Kształtowanie świadomości ekologicznych i zrównoważonych postaw wśród pracowników i studentów,
 - Badania wspierające zrównoważony rozwój transportu

Wnioski

Czy uniwersytety powinny same włączać kwestie zrównoważonego rozwoju (w tym transportu) w obręb swoich funkcji wobec społeczeństwa?

Czy uniwersytety powinny zostać zobligowane przez władze / innych interesariuszy różnych poziomów, aby „wydeptywać” ścieżkę zrównoważonego rozwoju?

Jakie wsparcie i w jakiej formie powinno zostać zaoferowane uniwersytetom, aby zainicjować ich rolę jako agentów zmian?

Dziękuję za uwagę

Uniwersytet Wrocławski we wszystkich swoich działaniach opiera się na dwóch podstawowych wartościach: prawdzie oraz wolności wyrażania poglądów. Europejski charakter uczelni otwartej i tolerancyjnej podkreśla jej położenie geograficzne i kulturowe – na pograniczu polskim, czeskim i niemieckim.

Naszą misją jest prowadzenie i promowanie badań o najwyższej, światowej jakości. Utrzymujemy ścisłe związki z Wrocławiem i Dolnym Śląskiem. Jednocześnie jesteśmy otwarci na współpracę z uczelniami i przedsiębiorstwami z kraju i z zagranicy. Razem chcemy budować centrum życia naukowego, intelektualnego oraz kulturalnego.

Wierzymy, że wysoki poziom kształcenia, wymiana myśli, idei oraz wielokulturowość – studentów i wykładowców – stanowią fundament społeczeństwa obywatelskiego, dla którego najważniejszym celem jest rozwój.

MISJA SZKOŁY GŁÓWNEJ HANDLOWEJ W WARSZAWIE

28 marca 2018 roku Senat SGH przyjął treść misji oraz wytyczne do opracowywanych wizji i strategii rozwoju Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie.

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie to innowacyjna uczelnia ekonomiczna rozwijająca twórczy potencjał intelektualny i kształcąca liderów w odpowiedzi na wyzwania przyszłości. Jest znaczącym na świecie ośrodkiem badań naukowych, nowych idei i inicjatyw kreowanych przez wspólnotę akademicką, absolwentów, a także przedstawicieli biznesu, organizacji społecznych i administracji publicznej. SGH, będąc niezależną i wrażliwą społecznie uczelnią, kształtuje obywatelskie oraz etyczne postawy poprzez swoją działalność dydaktyczną, badawczą i opiniotwórczą.

Politechnika Wroclawska

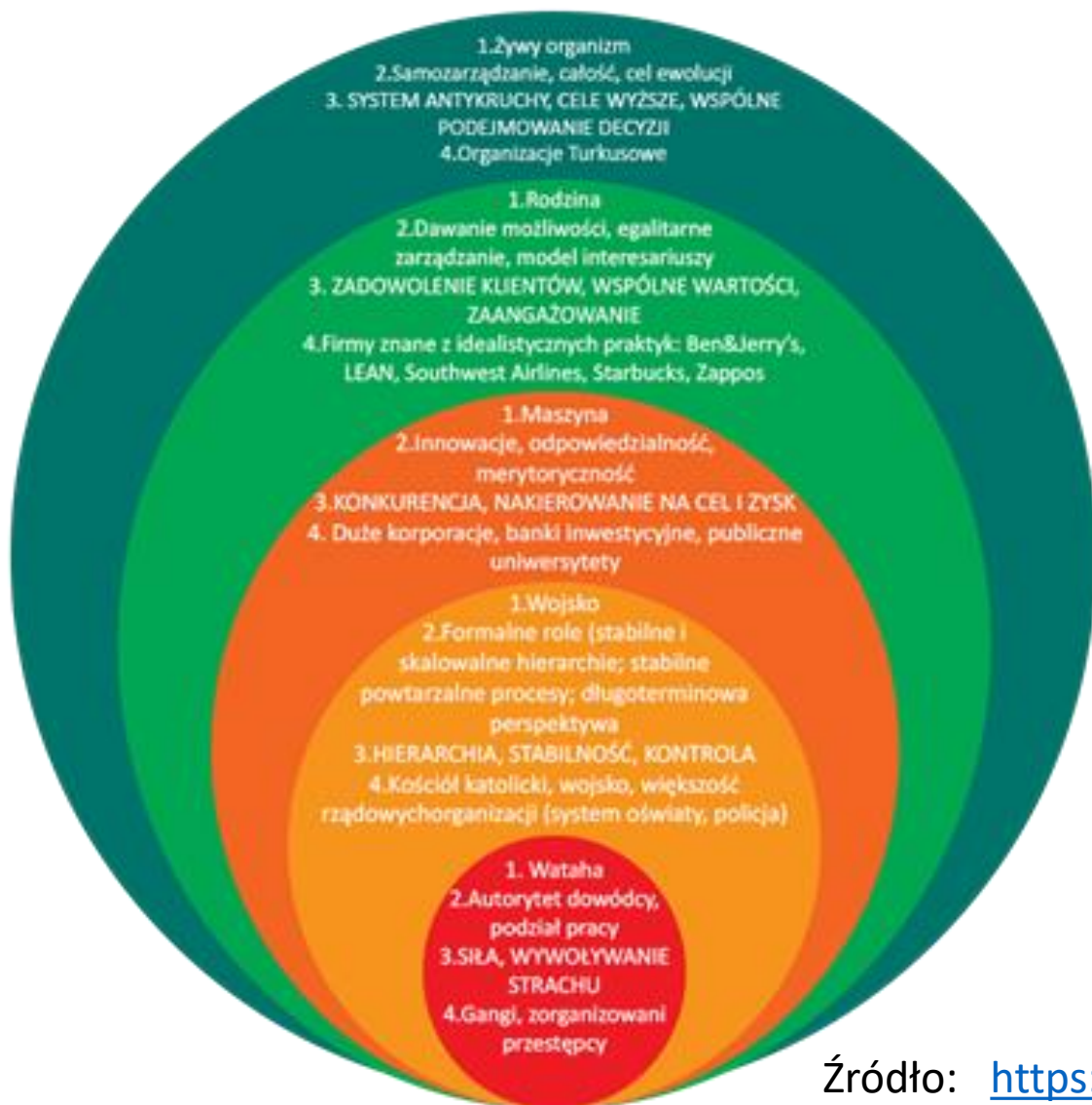

Uniwersytet Ekonomiczny
we Wrocławiu

Od pluralistycznej zieleni do ewolucyjnego turkusu – komunikat z badań

dr hab. inż. Małgorzata Rutkowska
mgr inż. Adam Sulich (PhD Candidate)

Style zarządzania organizacją

Czerwona organizacja:	Bursztynowa organizacja:	Pomarańczowa organizacja:	Zielona organizacja:	Turkusowa organizacja:
hierarchia – autorytet dowódcy; cele krótkoterminowe; zorganizowane grupy przestępcze, gangi	hierarchia – surowe zasady ustalane przez dowódcę; długoterminowe cele; wojsko, większość organizacji rządowych	hierarchia – przywódca nie jest tu najważniejszy, ważne są też kompetencje pracownika; długoterminowe cele; duże korporacje, banki	piramida – liczy się tu pracownik; długoterminowe cele – ważne jest zadowolenie klienta; m.in. Starbucks	brak szefa, zarządu czy podziału na rólach i równiejszych; w tej strukturze najważniejsi są ludzie; długoterminowe cele

Źródło: <https://jirasolutions.pl/kolory-w-organizacji/>

Źródło: <https://icproject.com/pl/blog/turkusowa-organizacja/>

Pluralizm zieleni

- Zieleń podkreśla troskę i przywództwo;
- Demokracja i egalitaryzm;
- Styl ten koncentruje się na utrzymaniu harmonii i poczuciu wspólnoty wewnątrz organizacji;

Zaufanie + odpowiedzialność

EWOLUCYJNY TURKUS

PLURALISTYCZNA ZIELEŃ

Charakterystyka turkusowego zarządzania

- W turkusowych organizacjach nie ma średniego szczebla kierowania.
- Zarządzanie procesowe opiera się na realizacji zadań wyznaczonych przez klienta, a nie przełożonego.
- Usuwa się nie tylko skutki błędu, ale również przyczynę,
- Zaufanie buduje odpowiedzialność (A. Blikle).

4 zasady turkusowego zarządzania

1. Robisz to, co potrafisz.
2. Robisz to, co potrzebne.
3. Jesteś za to odpowiedzialny.
4. To, co robisz, możesz zmienić, ale z zachowaniem 1, 2 i 3.

Pytania do dalszych badań:

- Style a kierunki zarządzania:
 - a) zielone zarządzanie - zarządzanie proekologiczne koncentruje się na sprecyzowanym celu, + ekologizacja zarządzania
 - b) zarządzanie turkusowe – odpowiedzialność i zaufanie – styl zarządzania skupiony na relacjach.
- Czy za stylem kierowania (zielonym, turkusowym) kryją się konkretne narzędzia i metody zarządzania?
- Czy można wskazać organizacje hybrydowe (zrównoważone/zielone + turkusowe)?
- Czy relacje wewnątrzorganizacyjne przekładają się na międzyorganizacyjne?

Specyfika pomiaru rozwoju na poziomie lokalnym

Jerzy Śleszyński

UNIwersytet Warszawski
Wydział Nauk Ekonomicznych

Plan komunikatu:

- Motywacja
- Wskaźniki trwałego rozwoju
- Specyfika wskaźników dla lokalnej społeczności
- Bank danych lokalnych GUS
- Wnioski

Badania nad wskaźnikami na poziomie lokalnym

- Prace tworzone pod moim kierunkiem:
 - Praca magisterska poświęcona strategii trwałego rozwoju miasta Milanówka (2011)
 - Praca doktorska na temat oceny trwałego rozwoju miasta stołecznego Warszawy
 - Praca doktorska tworząca metodykę oceny trwałego rozwoju na szczeblu lokalnym
- Obecna sytuacja społeczno-polityczna:
 - Osłabianie lokalnych samorządów
 - Unikanie społecznych konsultacji
 - Marginalizowanie ochrony środowiska

Światowe tendencje oraz „*Stiglitz Commission*”

- Większy nacisk należy położyć na dochody i konsumpcję niż na produkcję
- Większa uwaga powinna być zwrócona na gospodarstwo domowe i formy aktywności, które nie są rejestrowane przez rynek
- Trzeba badać i monitorować dystrybucyjne aspekty konsumpcji, kapitału i dochodów
- Zdrowie, bezpieczeństwo, edukacja i środowisko naturalne (jakość życia) powinny być centralnymi kategoriami w narodowych rachunkach dobrobytu

Typologia wskaźników trwałego rozwoju

- **Wskaźniki syntetyczne** (wskaźniki zagregowane oceniające jedną liczbą rozwój społeczno-gospodarczy, stan środowiska, presję na środowisko)
- **Wskaźniki strukturalne** (zbiór wskaźników w przekroju dziedzinowym, problemowym, sektorowym, przestrzennym itd.)
- **Wskaźniki tworzone specjalnie dla lokalnych społeczności**

Wskaźniki dla „lokalsów”: podstawowe cechy

- Zbiór wskaźników (strukturalne oraz syntetyczne), które odnoszą się do wszystkich trzech sfer trwałego rozwoju: gospodarka, środowisko, społeczeństwo
- Odzwierciedlają specyfikę danego miejsca (historia, tradycja, kultura, poziom rozwoju)
- Uwzględniają lokalne aspiracje i preferencje (szczególne cele i priorytety)
- Ustalane są w procesie partnerskich negocjacji (zewnątrzni eksperci z bezpośrednim udziałem zainteresowanych)

Wskaźniki dla „lokalsów”: podstawowe wymagania

- Prostota – zrozumiałe i dostosowane do percepcji potencjalnych odbiorców (eksperci, politycy, zwykli obywatele)
- Kwantyfikacja – mierzalność *sensu largo* (obok miar ilościowych należy także stosować oceny jakościowe)
- Komunikacja – ukierunkowana na określoną lokalną społeczność, z uwzględnieniem jej deklarowanych potrzeb i celów

Wskaźniki dla „lokalsów”: praktyczna realizacja

- Interesariusze są czynnie zaangażowani w analizowanie strategii trwałego rozwoju oraz w proces projektowania, wyznaczania i oceny wskaźników trwałego rozwoju
- Wskaźniki dzielą się na dwie grupy:
 - Uniwersalne i umożliwiające porównania
 - Wyjątkowe i specyficzne dla danej lokalizacji
- Wskaźniki służą do bieżącej i aktywnej oceny polityki lokalnej oraz do porównań (porównania krajowe i międzynarodowe)

Istotny aspekt wskaźników: uwzględnianie „trwałości”

- Punkt odniesienia (wartość referencyjna) – czyli uzyskana empirycznie z badań podstawowych i skwantyfikowana informacja o warunkach trwałości
- „Drogowskaz” (wskazanie kierunku) – w razie braku punktu odniesienia ułatwia planowanie zmian i ocenę adekwatności podejmowanych działań
- Cele polityki – ilościowo określone cele wynikające z politycznych programów lub nacisku opinii publicznej (zależne od bieżących uwarunkowań i politycznych deklaracji, ulegające grupom nacisku i sofizmatowi myślenia życzeniowego)

Wskaźniki GUS: moduł lokalny

- Wskaźniki zrównoważonego rozwoju GUS na poziomie lokalnym dotyczą powiatów
- Podział na cztery łady: społeczny, gospodarczy, środowiskowy, instytucjonalno-polityczny
- Obecna baza danych powinna być uzupełniana:
 - Więcej kryteriów (np. stan środowiska, bezpieczeństwo, subiektywne zadowolenie obywateli)
 - Więcej danych (luki i krótkie szeregi czasowe)
 - Wyróżnienie wskaźników specyficznych dla powiatów
- Przydałaby się uwaga o potrzebie uwzględniania ocen subiektywnych dotyczących jakości życia

Praktyczne ostrzeżenia przy okazji Milanówka

- Lokalna strategia rozwoju zwykle nie przewiduje obowiązku monitorowania za pomocą wskaźników
- Wskaźniki wybierane są na wyczucie i bez sprawdzenia dostępności danych oraz bez konsultacji eksperckich i społecznych (przede wszystkim brak podejścia *bottom-up*)
- Decydenci obawiają się podejścia wskaźnikowego:
 - Ograniczona wiedza o wskaźnikach
 - Dodatkowy nakład pracy własnej
 - Zbyt łatwa zewnętrzna weryfikacja realizacji strategii
 - Dostępne, łatwe i ryzykowne porównania z sąsiadami

Wnioski końcowe i zalecenia

- System wskaźników trwałego rozwoju powinien uwzględniać wskaźniki strukturalne i syntetyczne
- Wskaźniki środowiskowe są bardziej wiarygodne od ekonomicznych, a ekonomiczne od społecznych, w interpretowaniu i ocenie trwałości rozwoju
- Wśród wskaźników dla lokalnej społeczności powinny być wskaźniki uniwersalne oraz swoiste
- Monitorowanie trwałego rozwoju za pomocą wskaźników powinno być powszechnie stosowaną normą postępowania

„I to by było na tyle!”

Jan Tadeusz Stanisławski, profesor mniemanologii stosowanej

sleszynski@wne.uw.edu.pl

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

blisko

międzynarodowo

przez całe życie

Uniwersyteckie budżety partycypacyjne jako narzędzie zrównoważonego rozwoju

Agnieszka Sobol
Katedra Gospodarki Przestrzennej i Środowiskowej

Plan prezentacji

Budżet partycypacyjny:

- pojęcie, źródła, ewolucja...;
- wpływ na zrównoważony rozwój;
- dobre praktyki;
- podsumowanie.

Uniwersyteckie inicjatywy na rzecz zrównoważonego rozwoju

WYDZIAŁ BIOLOGII
I OCHRONY ŚRODOWISKA

Uchwała nr 84/2019

Rady Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

z dnia 28 czerwca 2019 r.

w sprawie ogłoszenia klimatycznego i środowiskowego stanu wyjątkowego w Uniwersytecie Śląskim

Rada Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego apeluje do władz Uniwersytetu o pilne ogłoszenie na naszej Uczelni „klimatycznego i środowiskowego stanu wyjątkowego” oraz powołanie interdyscyplinarnego zespołu, składającego się z uznanych pracowników Uczelni, celem pilnego opracowania zadań do realizacji w perspektywie jednego, trzech oraz pięciu lat.

Każdego niemal tygodnia ukazują się kolejne raporty naukowców, przedstawiające coraz bardziej dramatyczne scenariusze dotyczące sytuacji środowiskowej i kryzysu klimatycznego na naszej planecie. Pragnąc im przeciwdziałać, konieczne są natychmiastowe systemowe zmiany polityczne, ekonomiczne i gospodarcze, przeprowadzane zarówno na szczeblu lokalnym, jak i globalnym, które muszą zostać podjęte w czasie kilku najbliższych lat. Apelujemy do władz Uczelni, a także Koleżanek i Kolegów na innych Wydziałach naszej Uczelni i w jednostkach badawczych w całym kraju o zainicjowanie szerokiej dyskusji na temat konieczności podjęcia niezbędnych kroków, mających na celu przeciwdziałanie kryzysowi klimatycznemu i spadkowi bioróżnorodności. Zwracamy uwagę, że kryzys środowiskowy to problem, który dotyczy zarówno przedstawicieli nauk ścisłych, humanistycznych jak i społecznych.

Uważamy, że jako kadra naukowa powinniśmy podjąć działania zmierzające do zwiększenia świadomości naszych studentów i pracowników w odniesieniu do globalnych zagrożeń środowiskowych, w szczególności kryzysu klimatycznego i kryzysu bioróżnorodności. Będąc grupą zawodową obdarzoną szczególnym zaufaniem społecznym, niezwykle ważnym zadaniem jest także nasza aktywność poza Uczelnią, w kontaktach z biznesem, samorządami, politykami i szkołami. Musimy obiektywnie przekazywać informacje dotyczące powagi sytuacji i przeciwstawiać się opiniom, nieodzwierciedlającym stanu wiedzy naukowej odnośnie kondycji biosfery.

Jesteśmy przekonani, że Apel wywodzący się z ośrodka akademickiego, miasta-gospodarza COP24, zachęci inne jednostki naukowe w kraju do podjęcia szerokiej, społecznej dyskusji, która zaowocuje wypracowaniem i wdrożeniem skutecznych działań mających na celu jak najszybsze przeciwdziałanie kryzysowi klimatycznemu i środowiskowemu.

Załącznik do uchwały zawiera:

1. Główne wnioski z najnowszych raportów naukowych oceniających stan środowiska
2. Przykładowe proponowane działania na rzecz przeciwdziałania kryzysowi klimatycznemu i środowiskowemu
3. Jednostki naukowe, które podjęły działania w tym zakresie

Dziekan WBiOS

Prof. dr hab. Zofia Piótrowska - Seget

Uniwersyteckie inicjatywy na rzecz zrównoważonego rozwoju

Uwzględniając rezultaty prac naukowych prowadzonych na całym świecie, uważamy, że należy jak najszybciej wprowadzić radykalne zmiany w funkcjonowaniu naszej Uczelni, które mogą polegać np. na:

- wprowadzeniu ogólnouczelnianego przedmiotu dla wszystkich studentów Uniwersytetu informującego o globalnych zagrożeniach środowiskowych, konieczności i możliwościach działań w odpowiedzi na kryzys klimatyczny i bioróżnorodności;
- wdrożeniu planu określającego tempo przechodzenia Uczelni na odnawialne źródła energii;
- wprowadzeniu na terenie całej Uczelni obowiązkowej, efektywnej segregacji odpadów;
- wycofaniu z terenu Uczelni opakowań plastikowych jednorazowego użytku i zakaz ich używania w trakcie wydarzeń organizowanych na terenie Uczelni;
- wprowadzenie działań na rzecz efektywności energetycznej na terenie całego Uniwersytetu;
- zakazie inwestycji, które w trwały sposób naruszałyby zieloną infrastrukturę na terenie Uczelni;
- odtwarzanie i kreowanie zielonej i błękitnej przestrzeni w każdym możliwym miejscu na obszarze Uczelni;
- promowaniu diety roślinnej w trakcie wydarzeń organizowanych przez Uniwersytet;
- przeglądzie i wycofaniu urządzeń, które nie są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania Uczelni (np. monitory na korytarzach, dmuchawy spalinowe, itp.).

Dobre praktyki UBP

- **Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu** – od 2013 roku, 50-100 tys. do podziału przez pracowników;
- **Politechnika Gdańska** – od 2016 roku, 500 tys. do podziału przez pracowników i studentów;
- **Uniwersytet Warszawski** – od 2017 roku, 300 tys. do podziału przez pracowników i studentów;
- **Uniwersytet Jagielloński, Collegium Medicum** – od 2018 roku, 100tys. do podziału przez studentów;
- **Uniwersytet Łódzki, EcSoc** – od 2018 roku, 50 tys. do podziału po 25 tys. przez pracowników i studentów;
- **Politechnika Warszawska** - od 2019 roku, 100 tys. do podziału przez pracowników i studentów.

Projekty UBP

- **UWild – Uniwersytet bioróżnorodny**, działania proponowane w projekcie mają przeciwdziałać kryzysowi bioróżnorodności, szczególnie dotkliwemu w środowisku miejskim.
- **Spółecznościowy Ogród Karowa**, projekt zakłada zakup wyposażenia ogrodowego, pozwalającego uwspólnić przestrzeń niezagospodarowanego dotychczas obszaru, w której społeczność akademicka będzie mogła się integrować w czasie przerw między zajęciami i organizowanych spotkań.
- **Konferencja - What's on Earth**, w ramach konferencji chcemy skoncentrować się na konkretnych przykładach praktyk CSR w świecie biznesu, w wybranych firmach przodujących w działalności CSR. Odpowiedzialne prowadzenie biznesu ma w naszych oczach realny wpływ na funkcjonowanie oraz poglądy współczesnego społeczeństwa.

Projekty UBP

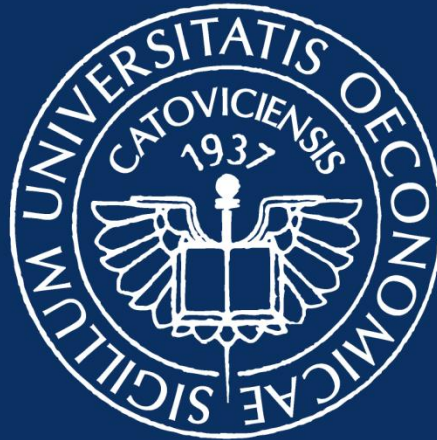
- **Źródłka wody pitnej**, ideą projektu nie jest wyposażenie Wydziału w przenośne dystrybutory wody, ale stworzenie stałej, estetycznej i proekologicznej infrastruktury umożliwiającej dostęp do wody o wysokich parametrach zdrowotnych.
- **Eko "ek soc,,,** projekt zakłada zakup oraz montaż trzech budek lęgowych przeznaczonych dla gatunków ptaków występujących w miastach.
- **Pszczoły na wydziale**, projekt zakłada zakup, budowę oraz obsługę pierwszej na Uniwersytecie Łódzkim pasieki dla miejskich pszczół.
- **Rowerowy "Ek-soc**, projekt zakłada zakup oraz montaż zadaszonej wiaty rowerowej, która będzie chroniła jednoślady przed warunkami atmosferycznymi.

Projekty UBP

- **Stacje serwisowe do rowerów**, projekt przewiduje ustawienie na terenie dużych kampusów UW trzech samoobsługowych stacji naprawy rowerów.
- **Zdrowa energia**, projekt dotyczy zakupu rowerów stacjonarnych do wytwarzania energii elektrycznej.
- **Ekologiczne i enegooszczędne oświetlenie budynków wydziałowych**, projekt zakłada zakup oświetlenia LED zwiększającego bezpieczeństwo i komfort studentów i pracowników.
- **Badania profilaktyczne**, projekt obejmuje pakiety podstawowych, zależnych od wywiadu medycznego bezpłatnych badań profilaktycznych (laboratoryjne, USG, diagnostyka nowotworowa itp.)
- **Defibrylatory!**

Dziękuję za uwagę

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

www.ue.katowice.pl

Pomiar trwałego rozwoju

Tomasz Żylicz

Uniwersytet Warszawski
Wydział Nauk Ekonomicznych
Warszawski Ośrodek Ekonomii Ekologicznej
Ul. Długa 44/50, 00-241 Warszawa

<http://coin.wne.uw.edu.pl/tzylicz/>

Próby operacjonalizacji

- Klasyczna definicja Bruntland *sustainable development* (zaspokajanie potrzeb bieżącego pokolenia bez uszczerbku dla szans przyszłych pokoleń)
- Dwie koncepcje agregowania kapitału:
 - Silna trwałość (*strong sustainability*) – komplementarność kapitałów
 - Słaba trwałość (*weak sustainability*) – substytucyjność kapitałów

Podział kapitału

- Kapitał przyrodniczy (*natural capital*): lasy, łowiska, woda, klimat itp.
- Kapitał wyprodukowany (*man-made capital*): maszyny, budowle itp.
- Kapitał ludzki (*human capital*): wiedza, uczciwość, instytucje itp.

Sprawiedliwość międzypokoleniowa

- Porozumienie w ramach jednego pokolenia w zasadzie możliwe
- Wyceny poszczególnych rodzajów kapitału mogą odzwierciedlać preferencje społeczne
- Niemożliwość ustalenia preferencji przyszłych pokoleń

Czy da się trwałość rozwoju ująć w jednym wskaźniku?

- Tak, pod warunkiem przyjęcia definicji Bruntland *sustainable development*
- Odpowiednio "zazieleniony" PKB lub PKN może pełnić taką rolę

"Zazieleniony" PKN

1. Uwzględnia bezpośrednie spożycie usług środowiskowych
2. Dodaje inwestycje w zasoby naturalne, albo odejmuje ich deprecjację
3. Odejmuje straty środowiskowe

"Zazielenianie" PKB/PKN

$$\begin{aligned} \text{PKN} = & \text{Konsumpcja dóbr rynkowych} \\ + & \text{Wydatki publiczne} \\ - & \text{Strumień szkód ekologicznych} \\ + & \text{Inwestycje (netto) w kapitał} \\ & \text{wyprodukowany} \\ + & \text{Inwestycje (netto) w kapitał ludzki} \\ + & \text{Inwestycje (netto) w zasoby naturalne} \end{aligned}$$

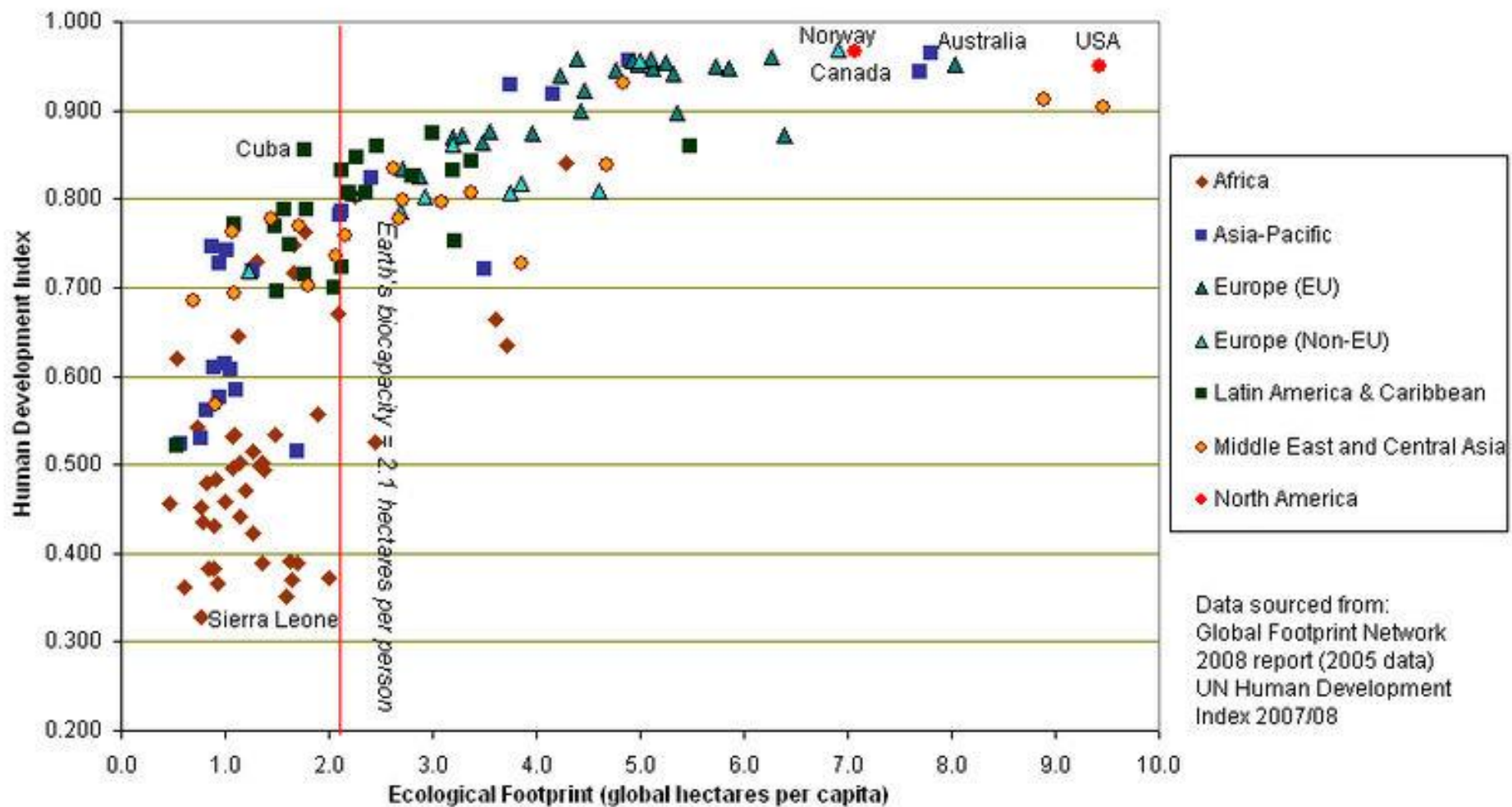

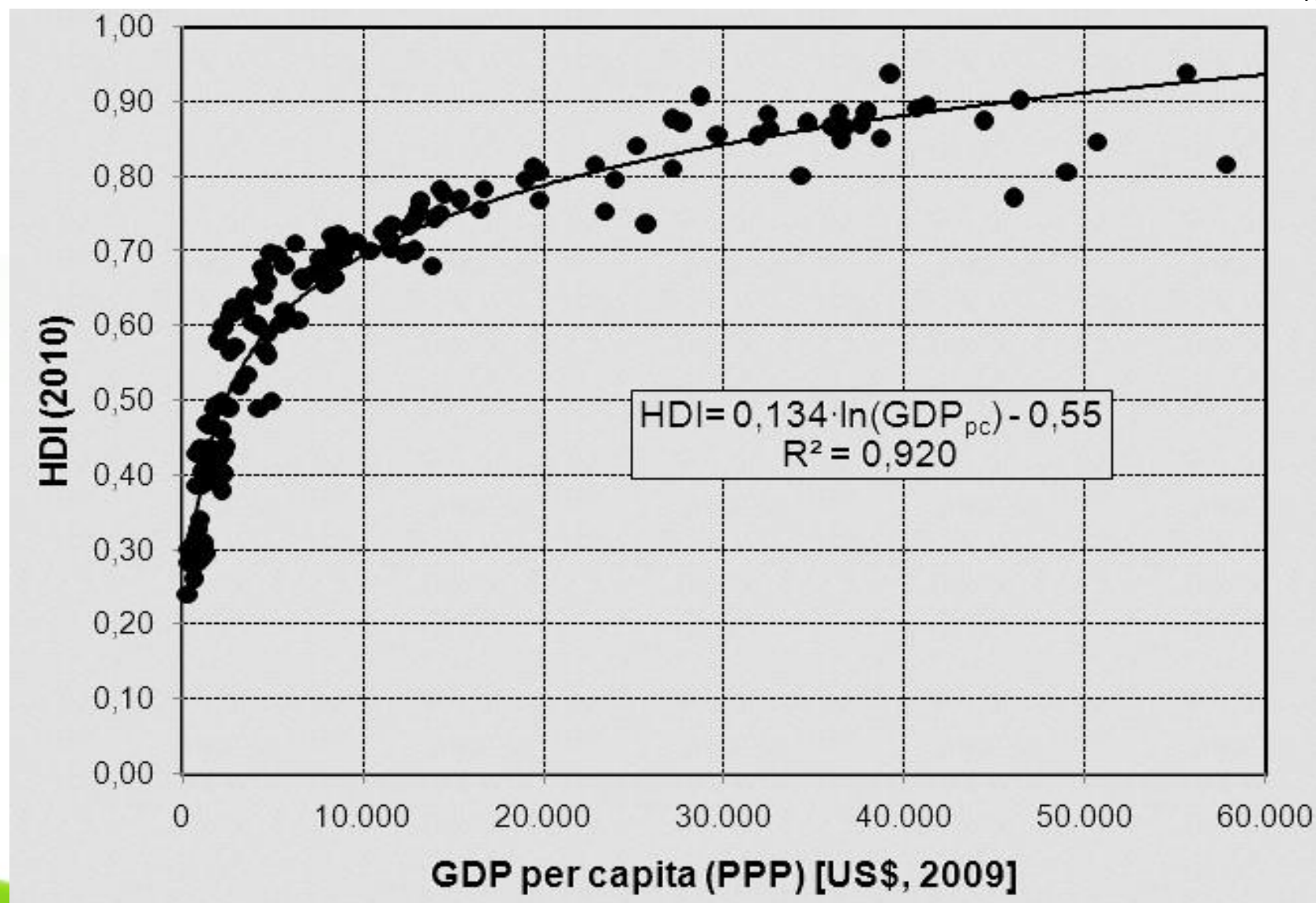
PKB czy PKN?

- Produkt krajowy brutto = suma nowowytworzonych wartości w gospodarce
- Produkt krajowy netto = PKB pomniejszony o inwestycje odtworzeniowe

Human Welfare and Ecological Footprints compared

Hicksa koncepcja dochodu

Dochodem jest strumień przychodów, który może być utrzymany w przyszłości

- Przychód ze sprzedaży środka trwałego nie jest dochodem
- Przychód z wynajmu (produkcyjnego zastosowania) środka trwałego jest dochodem

Kryterium trwałości

Jeśli "zazieleniony" PKN spada, albo rośnie w tempie niższym niż wskaźnik tradycyjny ("niezazieleniony"), to znaczy, że gospodarka nie rozwija się optymalnie w sposób trwały

Statystyczne kryterium trwałości

- Ujemne inwestycje netto (*genuine net investment*)
- Bieżąca konsumpcja jest finansowana kosztem przyszłego dochodu
- Sprawiedliwość międzypokoleniowa nie jest zachowana

I. Polska na tle świata

	1989	1999	2004	2009	2014	2016
Polska	5,5	0,9	5,1	7,1	8,2	2,4
Europa Środkowa		2,4	1,8	3,4	6,0	6,2
Strefa EURO	8,5	7,5	6,9	3,1	4,6	5,7
Unia Europejska	8,5	6,4	5,8	2,6	4,1	5,0
Kraje zamożne	6,8	7,2	5,9	2,0	5,7	4,9
OECD	6,6	6,9	5,4	1,5	4,8	4,5
Świat	8,1	8,2	8,3	6,8	10,4	9,2

Bank Światowy 2019

"Zazielenione" oszczędności netto w stosunku do dochodu narodowego brutto¹⁴

II. Wybrane kraje z ujemnymi (ostatnio) oszczędnościami netto

	1989	1999	2004	2009	2014	2016
Afghanistan				-10,0	-20,2	-24,4
Angola	-20,8	-47,5	-20,9	-40,5	-18,3	-29,8
Cyprus	12,4	7,8	8,6	3,9	-5,8	-3,0
United Kingdom	7,5	2,0	1,4	-2,4	-1,3	-1,4
Iraq				-0,1	15,9	-1,0
Latvia		-18,7	-2,8	5,9	-2,7	-1,4
Montenegro				-13,2	-6,1	-3,7
Mozambique				-3,8	-6,4	-16,7
Portugal	14,4	5,2	-1,0	-7,1	-2,9	-1,8
Rwanda					-1,1	-2,1
Sudan	-5,7	-0,4	18,2	14,8	-1,5	-1,0
Sierra Leone	3,4	-5,4	-2,2	2,0	10,0	-14,6
Serbia				-2,6	-4,0	-0,7
Tunisia	12,8	7,1	6,8	7,6	-3,0	-10,1
Zimbabwe	13,9			-16,3	-14,9	-15,4

Bank Światowy 2019

Podsumowanie

- "Zazieleniony" PKN jest mniej arbitralny niż indeksy trwałego rozwoju oparte na agregacji wskaźników fizycznych
- Pytania o komplementarność i substytucyjność kapitału nadal otwarte
- Problemy stwierdzenia trwałości dla systemów otwartych

